

dövas

Sveriges Dövas Riksförbund

nr 2-2010

TIDNING

**Örebro Europas
teckenspråks-
huvudstad**

**Många anmälningar
om utebliven tolk**

**TBC-sjuka Estanila
utvisad från Sverige**

Utgivning 2010

Nr	Utgivning	Manusstopp
2	to 1 april	fred 12 mars
3	on 12 maj	to 22 april
4	to 17 juni	fre 28 maj
5	to 2 sept	fre 13 aug
6	to 7 okt	fre 17 sep
7	to 11 nov	fre 22 okt
8	to 16 dec	fre 26 nov

Prenumeration och adressändring

medlem@sdr.org
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta
medlem@sdr.org

REDAKTION

Adress
Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare
Helena Fremnell Ståhl

Chefredaktör
Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se
taltelefon/SMS: 0708 40 45 41

Reportrar
Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

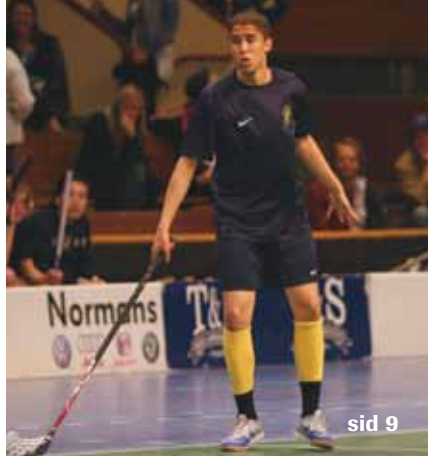
Notisansvarig
Niclas Martinsson

Layout
Åsa Möller

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58
samt
tel 0506-301 76 (Skaraborg och
Värmland)
Förenings- och internannonser
bokas och levereras till redaktio-
nen: dovas.tidning@sdrf.se

Uppлага: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

Innehåll

OMSLAG: UTVISADE ESTANILA FOTO: TOMAS LAGERGREN

- 4** *PORTRÄTTET: Isabella Hagnell: Hon vill måla Sverige rött*
- 7** *Örebro utropar sig till Europas teckenspråkshuvudstad*
- 8** *Över hundra DO-anmälningar om utebliven tolk*
- 9** *Elever rasar – vill ha kvar sitt skol-SM*
- 10** *Inga protester hjälpte – TBC-sjuka Estanila utvisad*
- 12** *I BACKSPEGELN: Hur gick det för bröderna Farkondeh?*
- 13** *ETT ÖGONBLICK: Markku Jokinen, WFD:s president*
- 14** *FEM FRÅGOR: David Lega knackar på riksdagsporten*
- 15** *EN kringresande skotte och en ung Låw*
- 16** *"Hand-i-kapp" skildrat genom fotografens öga*
- 18** *VARDAGSBILDER: Svettigt värre på SVT:s undertextavdelning*
- 20** *Sociala medier - så fungerar det*
- 24** *"Tvåspråkighet och måluppfyllelse i ett historiskt perspektiv", del 2*
- 26** *Teckenspråkigt äldreboende invigt i Göteborg*
- 27** *Kamp mot klockan – om vikten av en sanningskommission*
- 27** *RAPPORT från förbundsstyrelsen*
- 30** *KRÖNIKA*

En applåd för Örebro kommun - utropar Örebro till Europas teckenspråkshuvudstad

Hela livet har döva fått höra från det hörande samhället att dövhet är ett funktionshinder. Det har varit svårt för hörande att tänka om och se på teckenspråket som ett språk. Jag anser det är väldigt viktigt att båda världar börjar visa respekt och ödmjukhet för varandra. Vi kan inte komma och kräva av någon som inte har kunskap om teckenspråk. Jag skulle vilja att vi ger samhället mer kunskap om oss, teckenspråket och vår kultur, och att samhället vill lära sig.

Vi måste på ett ödmjukt sätt bemöta samhället och bygga stabila broar. En vinglig bro är inte så pålitlig, och det ska vi undvika. Genom kunskap bygger man stabila broar, och det måste vi komma ihåg när vi möter politiker, tjänstemän och andra personer. Tillgängligheten är en av demokratins grundbultar, och den har vi har aldrig kunnat få fullt ut. Det är något vi måste jobba med, och påminna samhället att inte glömma oss.

Den 11 mars arrangerade Örebro Kommun ett nationellt seminarium "Har du något att säga - se till då att folk kan lyssna", tillsammans med Dövas Förening i Örebro Län, DHB*, SPSM*, Örebro Teckenspråkiga kulturskola och RGD/RGH*. Jag tror det är första gången alla organisationer i Örebro haft en liknande samverkan. Denna historiska dag utropade sig Örebro kommun till Europas teckenspråkshuvudstad. Genom det har de visat att de är beredda att ändra sin attityd till teckenspråket, och det är en stor vinst för oss!

Detta innebär att undertecknarna, Örebro kommun, Regionförbundet Örebro, Örebro läns landsting, Örebro universitet och Specialpedagogiska skolmyndigheten åtar sig:

"Vi följer språklagen från 1 juli 2009 och verkar för utveckling och användning av svenskt teckenspråk. Vi synliggör det svenska teckenspråket i samhället. Vi uppmuntrar personer som är intresserade av svenskt

teckenspråk eller behöver sådana kunskaper i sitt yrke att studera det. Vi uppmärksammar behovet av svenskt teckenspråk i våra organisationer. Vi deltar i det regionala, nationella och internationella arbetet för att underlätta vardagen för teckenspråkiga medborgare. Vi verkar för kompetensutveckling av vår personal för att öka kunskapen om teckenspråkiga medborgare."

Språklagen, som kom den 1 juli 2009, säger att det svenska teckenspråket jämställs med de nationella minoritetsspråken finska, samiska, romani chib, jiddish och meänkieli (tornedalsfinska). Det innebär bland annat att samhället har "ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket". Konkret innebär det t.ex. att det ska finnas utbildningar på teckenspråk och att döva och hörselskadade ska kunna få information om samhället på teckenspråk. Jag rekommenderar att varje dövförening bjuder in Språkrådet till en föreläsning på hemorten. De har otrolig kunskap att ge föreningen, kommunen och landstinget.

Jag kan bara se så många fördelar för döva som bor i Örebro - en fantastisk framtid väntar på oss. Men glöm inte att Örebro kommun fortfarande behöver hjälp av oss, dövföreningen och SDR. Liksom som andra kommuner behöver dig, er, din förening och SDR.

Min fråga till alla kommuner i Sverige - Hur många av er är beredda på att ta ett lika stort steg? Min fråga till alla dövföreningar - skulle ni kunna skapa en dialog med organisationerna på er hemort och skapa en samverkan med er kommun? Om fler följer efter det som hänt i Örebro, så kan jag se en fantastisk framtid för oss, och genom ödmjukhet, förståelse och respekt för varandra får vi en värld som är tillgänglig för oss.

MARIA SUNDHOLM, STYRELSELEDAMOT SDR

*DHB - Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*SPSM - Specialpedagogiska skolmyndigheten

*RGD/RGH - Riksgymnasiet för Döva och Hörselskadade, Örebro

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.org

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.org
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.org
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.org
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.org

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.org
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Hon vill måla

ISABELLA HAGNELL

Ålder: 17

Bor: Skurup och Örebro

Familj: Pappa och mamma och styvfar. Och tre syskon.

Utbildning: Läser f.n. första året på samhällvetenskapliga programmet på Risbergska skolan

Favoritbok: Bitterfittan

Favoritfilm: American History X

Sverige rött

ISABELLA HAGNELL

PORTRÄTTET:

I år är det val. Då badar vi i valfrågor. I medierna översvämmas vi av valdebatter där politikerna ger löften på löpande band och argumenten stöts mot varandra. Det är fyra år sedan Sverige färgades blått. Då var Isabella Hagnell 13 år gammal och bestämde sig för att gå åt motsatt håll. Hon valde att färga sig röd.

Isabella är nu 17 år och sitter i den lokala SSU*-styrelsen i Örebro. Hon berättar om hur hon blev socialdemokrat.

– Det började egentligen före valet. Hela min släkt är socialdemokrater. Men vid valet vann den borgerliga alliansen. Då gick jag med i en kurs som SSU ordnade för nya medlemmar. Jag funderade först på Ung Vänster, men SSU har en mer realistisk politik, tycker jag.

Förståeligt då hennes förebild är Gudrun Schyman, före detta partiledare i Vänsterpartiet och nu partiledare för det nya partiet, FI – Feministiskt initiativ.

– Hon är duktig, även om vi inte ligger helt i samma spår politiskt. Hon är en kvinna som vågat bilda ett parti och inte många i hennes ålder vågar vara feministiska öppet.

Startade en blogg

Att Isabella är politiskt engagerad går inte att ta miste på. När hon gick på Östervångsskolan i Lund såg hon att teckenspråksmiljön var hotad och startade en blogg – ”Följ vår kamp”. Sedan kämpade hon för en utvisningshotad skolkompis som kom från Kosovo. Tyvärr utvisades skolkompisen. Men engagemanget finns där.

Är döva dåliga på att engagera sig politiskt?

– Jag känner till några stycken och det är klart att det behövs fler. Men det är samma med hörande, få som engagerar sig politiskt. Mina kompisar är ointresserade. De tror att politik bara är gubbar som står och babblar i riksdagen. Men allt är politik. Det de klagar på i skolan... Att göra något åt det är politik.

Specialskolorna och förstataligande av tolkverksamheten är två av de dövrågor hon tycker är viktigast att driva.

– Och att se till att Örebro, som utropat sig till den teckenspråkiga huvudstaden i Europa, verkligen gör Örebro tillgängligt för oss döva. En annan fråga är handikappersättningen. Ska den vara kvar eller inte?

Hennes hjärtefrågor är jämlikhet, demokrati och skola. Hon går igång på alla cylindrar:

– Jämlikhet för att alla är olika men alla ska få samma förutsättningar, demokrati – alla kan vara delaktiga i samhället och elever bör få mer inflytande i skolan och så vidare. Politiska beslut ska också fattas närmare oss.

När hon kommer till den tredje hjärtefrågan slår det gnistor. Hon har redan stuckit iväg som en dragracingbil på full gas.

– Den blå alliansens skolsyn är hemsk! Betyg tigt och friskolor är fel. De vill ha vinst och skolor med religionsprofil segregerar samhälle. Jag vill inte ha segregering, säger hon bestämt.

Som alla politiskt engagerade har Isabella ett drömsamhälle.

– Där har monarkin avskaffats, pengar betyder inte makt och miljön är prio ett. Och homosexuella ska kunna gifta sig med varann.

Dragracingbilen har fällt ut fallskärmarna och bromsar in mjukt. Hon sammanfattar hela sin politiska syn i en enda mening.

– Jag vill ha ett samhälle där alla har samma möjligheter.

Framtiden ligger öppen

SSU ska hjälpa till att vinna valet åt det röda blocket.

– Vi ska vara med i debatter i skolor och vara ute nattetid. Och framförallt få våra väljare att rösta.

Många är överens om att Isabella är en målmedveten tjej. Men när frågan om vad hon själv gör om tio år, blir svaret oväntat öppet. Först då märks det att hon bara är sjutton år och att framtiden ligger öppen för hennes fötter.

– Om tio år... Bor jag någonstans, har något jobb och har något att göra – förhoppningsvis, ler hon.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

* SSU – Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund

Generalsekreteraren i Norges DF slutar

Paal Richard Peterson.

■ Det norska dövförbundets (NDF) generalsekreterare, Paal Richard Peterson, har sagt upp sig efter fyra år. Han ska börja arbeta som seniorrådgivare vid departementet för reform, administration och kyrkliga angelägenheter i regeringen.

Anledningen till detta är att han länge har tänkt jobba i den "stora" hörandevärlden. Han har varit rädd för att bli fast i dövförbundet, berättar han i ett videoinslag på NDF:s hemsida. I regeringen kommer han att arbeta för mångfald, vilket innebär att även döva ska få arbetsmöjligheter i staten.

Smärtstillande medel gör män döva

■ Män som regelbundet tar receptfria smärtstillande medel löper dubbelt så stor risk att få hörselproblem jämfört med dem som inte tar piller, visar en amerikansk undersökning, enligt The Daily Telegraph. Särskilt yngre män är utsatta. För dem som äter paracetamol två gånger i

veckan är risken fördubblad att få mellan liten och stor hörsel förlust före 50-årsåldern. Även andra medel som aspirin och ibuprofen hotar hörseln. Forskningen visade dock inte att medlen var den direkta orsaken till dövhet, men att orsakssamband kunde finnas. Läkare har länge vetat att höga aspirindoser kan ge upphov till tinnitus.

Även i Indien spelar hörande döv

■ Den i Indien kände hörande skådespelaren, Ranbir Kapoor, spelar döv i Anurag Basus nästa film, skriver Mid-Day. Han har redan färdigheter i teckenspråk från en annan filminspelning, "Black". Den här gången är utmaningen för honom att den kommande filmen innehåller musikal. I USA har det utlöst protester från döva skådespelare när det blev känt att hörande skulle spela döva.

Elever i Indien får gratis tandkontroll

■ Organisationen Rotary, som bland annat utför humanitära serviceinsatser, fyller 105 år. I samband med jubileet utlovas en rad aktiviteter. En av dem är att Rotaryklubben i Tumkur City i Indien har gett gratis tandläkarundersökningar till eleverna vid Röda korsets skola för döva.

Årets vinnare Anna Bergendahl.

Melodifestival på teckenspråk

■ Nu är melodifestivalen över. Vinnaren som ska representera Sverige vid Eurovision-tävlingen i Norge i maj är korad. Årets svenska melodifestival var uppdelad i sex tävlingar: fyra deltävlingar i fyra olika städer, andra chansen i Örebro, och slutligen, finalen i Stockholm. Schlageråret 2010 var annorlunda jämfört med de tidigare åren: andra chansen, som ägde rum i Örebro, var teckenspråkstolkad i direktsändning på webben. SVT tog hjälp av Örebro teckenspråkiga kulturskola och We sign. Även finalen var teckenspråkstolkad.

Världens äldsta hund 147 år

Hund av rasen Beagle.

■ Lulu är 21, eller 147 hundår, gammal och av rasen Beagle. Han sägs vara världens äldsta jycke, vilket Guinness Rekord ännu inte har bekräftat. Men det kan mycket väl vara så, eftersom den förra rekordhållaren var 20 när han dog i januari i år. Lulu är "lite" döv (som hussen uttrycker det), nästan blind och haltar, skriver The Daily Telegraph. Ägaren är säker på att anledningen till att han fortfarande lever är att han alltid har fått det finaste köttet som finns att tillgå i hemmet. Han är fortfarande i god form, går regelbundna promenader och leker med andra hundar.

Krav på textade filmer ombord på flygplan

■ Association for Airline Passenger Rights, AAPR, ber kommunikationsdepartementet, eller U.S. Department of Transportation, att de ska kräva att alla flygbolag ska visa textade eller dolt textade filmer och TV-program för alla döva och hörselskadade. I dag är det endast obligatoriskt att visa säkerhetsdemonstrationer med textextensor. AAPR anser att det är lägligt att flyget görs tillgängligt även för döva och hörselskadade 20 år efter att lagen mot diskriminering, ADA, kommit till.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

Örebro blev Europas teckenspråkshuvudstad

Den 12 mars stod en mängd döva örebroare utanför kommunhuset och applåderade för teckenspråket. Anledning: Örebro kommun utropade sig till Europas teckenspråkiga huvudstad.

Tidigare har det funnits en skeptisk attityd bland Örebro döva invånare gentemot kommunen. Men när man nu tagit steget att utropa Örebro till teckenspråkets huvudstad i Europa, kan det ses som en signal på att de erkänner teckenspråket som ett bland andra i staden.

Kommunledningen har skrivit en avsiktsförklaring, där man bl.a. uttrycker vikten av att underlätta vardagen för teckenspråkiga medborgare (ett utdrag ur avsiktsförklaringen finns i Maria Sundholms ledare på sid 3).

Avsiktsförklaringen skrevs under av Örebro kommun, Regionförbundet Örebro, Örebro läns landsting, Örebro universitet och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Maria Sundholm stod framför ingången till kommunhuset och ledde applådkören.

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Om framtiden säger ordföranden i kommunfullmäktige Lars O Molin (kd) att han ser ett behov av kompetensutveckling hos personal som jobbar nära döva.

Sarah Remgren tänker mer på klimatet i Örebro bland människorna:

– Min dröm är att det blir mer öppet och mer direkt kontakt mellan hörande och döva och hörselskadade – ingen ska behöva utestängas, säger Sarah Remgren till Teckentorget.

TL

Okänt hur det uppkom:

Aprilskämtet – ett säkert vårtecken

Aprilskämt är ett fenomen som funnits i Sverige i över 300 år. Ingen vet säkert varifrån de kom. Folk inte bara lurats här hemma utan också i andra länder som Frankrike och Storbritannien.

Ett av de säkra vårtecknen är så klart aprilskämt. Samtidigt som trädbladerna börjar växa och dammet börjar bli synligt i hemmets vrå av solstrålarna, lurats folk att tro på något uppdiktat eller göra något onödigt just på första april. När någon går på tricket, får denne höra "april, april, din dumma sill, jag kan lura dig vart jag vill". Vanligast är att man bara säger de två förstnämnda orden.

Aprilskämtets uppkomst är okänd. Redan 1708 undrade en brittisk korrespondent varifrån seden kom. Säkert är att många länder har anammat den.

Den amerikanska sajten Museum of Hoaxes har tagit fram en topp-tio-lista. Ett av dem är det svenska, som knep bronsplatsen. Här är det svenska skämtet:

Kjell Stensson berättade i en informationsfilm år 1962 om hur man på ett enkelt sätt kunde få färg-TV. Det var att man skulle dra en nylonstrumpa över apparaten. Många gick på bluffen.

Sajttips: SVT Öppet arkiv har ett klipp från informationsfilmen.

Sajten har utsett det här skämtet till världens bästa. BBC:s välkända nyhetsprogram Panorama, berättade år 1957 att schweizare på grund av en ovanligt mild vinter hade en fantastisk spaghettiskörd. Bilder visades på hur bönder tog ner långa spaghettistrån från träd. Många tittare hörde av sig till BBC och frågade hur de kunde göra samma sak. Public service-företaget svarade diplomatiskt att man kunde lägga en bunt spaghetti i en tomatsåsburk och hoppas på det bästa.

Sajttips: Youtube har klipp från programmet. Sök på orden spaghetti harvest 1957 .

Källor: Nationalencyklopedin och Museum of Hoaxes

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Enkäten

• Vilket är det bästa aprilskämtet du varit med om?

David Eriksson, 27, studerande, Uppsala

– När jag var liten, såg min pappa mig i ögonen och tecknade

"jag ska JOBBA i morgon". Dagen därpå var han fortfarande hemma. Jag tänkte "va". Då frågade jag om han inte skulle arbeta. Han svarade "april, april". Det gjorde mig förbannad.

Tommy Hammarström, 23, studerande, Leksand

– Jag minns att i lågstadi-

et sa vår lärare att en älg fanns utanför fönstret. Vi gick upp och kollade. Inget djur fanns där. Hon sa "april, april".

Jenny Skagerstrand, 21, studerande, Leksand

– Min mamma är döv. Ett aprilskämt var: min faster heter Lillemor.

En dag skulle min lillebror säga till mamma att fastern nu kommit, men han sa "Lilla musen har kommit". Mor blev rädd och hoppade högt från soffan.

Göran Enoksson, 59, lärare, Leksand

– På första april brukade jag syna min morgontidning

väldigt noggrant. Jag blev därför inte lurad. Men just den dagen, för ungefär tio år sedan, hade Dagens Nyheter en artikel om att svenska dagstidningar hade bestämt sig för att sluta med aprilskämt. Jag tänkte "Nej, vad tråkigt!". Det visade sig att just den texten inte var sann!

Efter SDRs tolkkampanj:

Över hundra DO-anmälningar om utebliven tolkning

Sveriges Dövas Riksförbund drog igång en tolkkampanj 2007. Den uppmuntrade alla att anmäla till Diskrimineringsombudsmannen eller Patientnämnden om de blev utan en tredje part. Det har gett effekt sedan dess.

2009 hade Diskrimineringsombudsmannen (DO) över hundra anmälningar som handlade om utebliven tolkning. DO bildades 2009 efter en sammanslagning av fyra myndigheter som verkade mot diskriminering, där Handikappsombudsmannen (HO) är en.

Vad ledde anmälningarna till? Inget än. Utredare Linus Kyrklund samlar bara på dem.

– Jag håller på att utreda det hela. Vi har ännu inte tagit ställning i frågan. Tyvärr har jag ingen aning när det kan bli aktuellt, säger han.

Förhållandet mellan diskrimineringslagen och hälso- och sjukvårdslagen, som reglerar vardagstolkverksamheten, är enligt honom inte helt enkelt. När HO fanns, hade de sagt till Sveriges Dövas Riksförbund att det var bra om alla, som blev utan tolk, anmälde till dem för de hade en riksomfattande statistik som kunde presenteras för regeringen.

– Jag känner till HO:s gamla idéer. Men än så länge redovisas inte dessa ärenden separat, säger Linus Kyrklund.

Om han själv blev utan tolk, skulle han inte göra en ny anmälan till DO eftersom högen anmälningar bara växer. Det är enligt honom bättre att vänta tills DO avgör vad som är diskriminering i sådana fall.

– Men det beror helt klart på vad det är för fall, säger Linus Kyrklund, som alltså menar att man bara ska anmäla om man inte fått tolk på grund av förmedlarens åsikter om funktionshindrade eller fått en "mycket exotisk", som han uttrycker det, förklaring till varför man inte fått tolk.

Fristående instans

En annan instans som man fortfarande kan anmäla till är Patientnämnden som finns i varje landsting och region, och på Gotland som inte har något landsting. Patientnämnden är en fristående och opartisk instans som döva och hörselskadade kan vända sig till om de har klagomål eller synpunkter på tolkserVICEN.

Stockholms läns landsting hade förra året 39 anmälningar. Där lyfte Patientnämnden frågan om svårighet att få tolk till två så kallade principärenden under 2000-talet. 2001 ansåg nämnden att den stora tolkbristen måste lösas. 2004 begärde de svar på vilka förbättringar som skulle göras.

– Patientnämnden skulle till exempel kunna lyfta

ett nytt principärende om nämnden får in många ärenden och det även visar sig att bristnivån är hög, säger Agneta Calleberg, förvaltningsjurist.

"Dövtäta" landsting och regioner är de som fått flest DO-anmälningar: Skåne, Stockholm, Västra Götaland och Örebro.

Håkan Mattisson är enhetschef vid Tolkcentralen i Region Skåne.

– Jag beklagar att vi inte har kunnat utföra alla uppdrag. Vårt uppdrag och målsättning är att möta upp brukarnas behov av vardagstolkning. Men vid vissa tillfällen och situationer under året har vi inte gjort det på grund av att det inte funnits tolkar som kunnat utföra uppdragen eller av andra resursmässiga skäl.

Målet är att klara minst 95 procent. Förra året kom Tolkcentralen i Region Skåne upp till 93 procent. Förändringar av tolkarnas arbetstider har gjorts för att mer än tidigare kunna möta upp efterfrågan på kvällar och helger.

– Vi har märkt en positiv förändring efter tolkkampanjen. Tolkbristen har minskat markant, säger SDRs ordförande Ragnar Veer.

Men han är långt ifrån nöjd med situationen.

– Döva får fortfarande inte möjlighet att delta i fritids- och kulturutbudet. Tolkcentralerna prioriterar ner fritid och rekreation. Där finns ett mörkertal kvar att titta på. Och vad gäller tolk i arbetslivet är begränsningen fortfarande kvar. Men vi ger inte upp, utan arbetar ständigt för att öka tillgången till tolk i arbetslivet.

NICLAS MARTINSSON

Ragnar Veer, ordförande SDR.

Linda fick ingen tolk till försäljningen

Linda Nilsson skulle ha en klädvisning från ett företag hemma. Tolken uteblev. Hon blev förbannad och gjorde en anmälan till både DO och Patientnämnden.

Försäljaren är en kompis till Linda Nilsson. De har barn på samma dagis. Eftersom försäljaren inte kan teckenspråk, behövde de en tolk som kunde översätta medan kläder visades. Linda Nilsson, som bor i en liten by utanför Lund, beställde tolk minst två veckor i förväg. Hon hade även bjudit kanske åtta-tio döva till hemmashoppingen.

Två dagar före tillfället fick hon ett SMS som talade om för henne att någon tolk inte fanns just den kvällen och att det var många tolkuppsdrag samma kväll. Hon blev arg.

– De kunde ha kollat med mig och frå-

gat om jag kunde ändra datum. Jag hade fixat det utan några problem, säger hon, som tappat förtroendet för Tolkcentralen i Region Skåne.

Hon undrar hur hon i fortsättningen ska göra när hon till exempel har "home party" eller vill gå på kvällskurs i sömnad. När tolk uteblir, anmäler hon alltid, något som är självklart för henne.

– Man ska få tolk när man behöver det, säger Linda Nilsson som är 31 år gammal och har sambo och två söner.

Linda Nilsson.

NICLAS MARTINSSON

SPSM* ställde in skolmästerskapet i vår:

Elever rasar – vill ha kvar sitt skol-SM

FOTO: JACOB JAKOBSSON

Nabil Tebibel och hans klasskamrater tänker inte ge vika.

En enkät delades ut till eleverna av SPSM om skolmästerskapen. Tanken var att utvärdera mästerskapen. Men eleverna tyckte att enkäten var negativt vinklad.

Processen drog ut på tiden och i vår lade SPSM mästerskapen på is, vilket upprör eleverna.

*SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

”De förstår inte hur viktigt skolmästerskap är för oss döva elever. Det är en fantastisk tradition och ingen får förstöra den.”

I över fyrtio år har tävlingarna ägt rum. Fram till för några år sedan hölls det tävlingar fyra gånger per läsår, varje mästerskap representeras av olika idrotter. Idag hålls de två gånger om året. Genom mästerskapen har eleverna fått nya vänner för livet. Nu hotas mästerskapen av nedläggning, befarar eleven Nabil Tebibel, som går sista året på Manillaskolan. Han är också en av ledamöterna i elevrådet på sin skola och menar att de körts över av SPSM i frågan.

– Vi i elevrådet började bli misstänksamma när vi skrev enkäten. När SPSM ställde in fotbolls- och friidrotts skol-SM på vår hemmaplan blev nästan alla elever i Manilla rasande. Vi i elevrådet agerade direkt och kontaktade samtliga dövskolor som vill ha skol-SM kvar och skrev ett gemensamt brev till SPSM där samtliga elevrådsordförandes underskrifter fanns med. Vi förklarade i brevet hur viktig skol-SM var för oss och att vi kräver att vårens skol-SM ska vara kvar. Vi i elevrådet hade också kontakt med flera dövtidningar och dövföreningar.

Men SPSM sade nej rakt ut, berättar Nabil.

– De vill vänta tills alla utvärderingar om skol-SM är klara och sedan kanske skol-SM kan spelas till hösten. SPSM har en helt ny styrelse med nya människor. De förstår inte hur viktigt skolmästerskap är för oss döva elever. Vi behöver verkligen träffa andra döva elever, vara sociala och samtidigt tävla mot varandra. Det är en fantastisk tradition och ingen får förstöra den.

SPSM:s samordningsansvarige Bengt Danielsson kommenterar elevernas oro om nedläggning och säger att inga beslut är fattade.

– I höstas bestämde vi att göra en utvärdering av skolmästerskapen. Den ska sen ligga till grund för ett nytt beslut om skolmästerskapen och gälla omfattning, tidpunkt osv samt även kostnad och personalsituation. I utvärderingen vill vi fånga in synpunkter från verksamheten, men även från elever och föräldrar.

Bengt Danielsson förstår oron från eleverna.

– Jag är väl medveten om elevernas önskan om att träffas och knyta kontakter, vilket också finns med som en del av beslutsunderlaget. Möjligheten att träffas tror jag inte kommer att upphöra. Frågan är i vilken omfattning, och hur mycket som ska bygga på idrott och hur mycket som ska bygga på andra aktiviteter.

Sätter upp protestlistor

Utvärderingen har dragit på tiden. Konsekvensen blev att vårens skolmästerskap inte kommer att genomföras i väntan på beslut. Nabil och elevrådet tänker sätta upp protestlistor man kan skriva under på. Målet är glasklart:

– Vi gör allt för att skol-SM ska köras nu på våren. Det hela är en stor besvikelse för alla på Manilla. Men det drabbar oss killar i klass 10 mest av alla, vi som taggade upp oss redan ifjol och planerade att ta guld på hemmaplan i vårt allra sista skolmästerskap någonsin. Och det kommer att spelas i vår favorit-sport fotboll. En helt perfekt avslutning skulle det bli, tills SPSM:s bedrövliga beslut kom. Det kändes som ett hårt slag rakt i magen för oss alla i tian. Men vi tänker inte ge vika, säger Nabil.

TOMAS LAGERGREN

UTVISAD

Estantila Marku i bilen vid polishämtningen.

Uppslutningen var stor vid protestmötet i Birgittaskolan.

FOTO: ANNA WESTERHAGEN, DHB

TBC-sjuka flickan Estantila utvisades

DT var med när tioåriga Estantila Marku tillsammans med sin familj tvingades åka tillbaka till hemlandet Albanien. Detta trots protester från förbund och stöd av tusentals människor.

Estantila som också är sjuk i TBC, kom med familjen till Sverige för tre år sen. Föräldrarna, pappa Perparim och mamma Shpresa hade insett att Estantila skulle få ett bättre liv som döv i något annat land. De sökte asyl här i Sverige. Estantila fick gå i skola och utvecklade ett teckenspråk. Föräldrarna och Estantila fick den kontakt de behöver.

Men ifjol kom det definitiva avslaget. De skulle tillbaka. Dövheten räcker inte som orsak. Inte heller hennes TBC-sjukdom räcker som skäl. De kontaktade Riksförbundet för döva och hörselskadade barn och språkstörda barn (DHB) och försökte överklaga beslutet.

Förbundsordförande Janne Carlsson engagerade sig i fallet och det kom att bli ett personligt engagemang för honom och hans familj: Dottern Frida Carlsson, 19, och hennes kompis Desiree Kalm, 17, engagerade sig också. De bildade en grupp på facebook och upprättade protestlistor mot utvisningsbeslutet. De fick också medieuppmärksamhet vid ett protestmöte på Birgittaskolan. De är upprörda.

– Hon hade inget språk när hon kom hit och fick det här. Hon fick gå i skola här. Nu utvisas hon tillbaka till... Ja, ingenting och det är så fel, säger Desiree.

Gruppen "LÅT HENNE STANNA I SVERIGE" på facebook (i skrivande stund har 6.700 gått med) bildades för att uppmärksamma deras situation och försöka påverka så att de skulle få stanna. Många anslöt sig och visade sitt stöd. Förgäves.

De har åkt tillbaka nu. Hur känns det?

– Det känns hemskt. Vi har misslyckats, säger båda tjejerna.

Ni har sagt att ni inte tänker ge upp. Hur tänker ni gå vidare?

– Vi ska försöka överklaga hos EU-domstolen och ta fram lagtexter som talar till deras fördel och göra allt i vår makt för att de ska kunna komma tillbaka, säger Frida. Desiree fyller i:

– Sverige har brutit mot barnkonventionen och språklagen – där sägs det klart och tydligt: barn har rätt till ett språk och så vidare. Nu tar man bort möjligheten när man skickar tillbaka Estantila till Albanien.

Vad har ni lärt er?

– Att allt inte går som man vill – hur mycket man än vill, så blir det inte alltid så. Vi har också lärt oss hur sånt här fungerar, själva processen och hur lagar ser ut och att det krävs mycket arbete och engagemang, avslutar Frida Carlsson.

Estanilas mamma Shpresa var otröstlig vid polishämtningen. DHB:s Janne Carlsson försöker stötta så gott det går.

Frida Carlsson (t.v.) och Desiree Kalm tänker överklaga beslutet om utvisning hos EU-domstolen.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Janne Carlsson, ordförande i DHB, hjälpte till att bära familjens väskor.

Minibussen med tonade rutor ger sig av och vänner till familjen vinkar adjö.

DHB:s förbundsordförande Janne Carlsson:

”Migrationsverket har skött det här dåligt”

DHB fördömer Migrationsverkets agerande i fallet Estantila.

– De har för dålig kunskap om dövas situation ute i världen. De skrev dessutom ordet dövstum i sitt svar till oss. Dåligt, säger DHB:s förbundsordförande Janne Carlsson och säger migrationsverket.

Janne Carlsson är den som haft mest kontakt med familjen Marku. Han är ledsen över hur de skött ärendet. Hon fick ett språk här i Sverige, inte i Albanien, menar Janne.

– Det är fel mot henne som levt en stor del av sitt liv utan ett språk att tvinga tillbaka henne till språklöshet.

Han menar att det med barns rätt till språk finns med i olika konventioner och lagar. Det är också en synnerligen ömmande omständighet – det som förut kallades för humanitära skäl. De åberopade det, men Migrationsverket ansåg inte det räcka och genomförde avvisningen.

– Det är för mig självklart att barnen kommer i första hand, det är vad barnkonventionen handlar om.

Fortsätter kontakten

Tillvägagångsättet under avvisningen är Janne bevisken över. Polisen hämtade pappa Perparim först, han fick sitta i häkte i två veckor innan resten av familjen hämtades och skickades hem.

– Pappan var den starke i familjen och de andra lämnades kvar. De mådde dåligt och mamman har haft depression. Och hon lämnades ensam med barnen. Det var fult gjort.

Under avvisningen DT var med på kunde mamma Shpresa knappt stå. Benen bar knappt henne och hon grät förtvivlat. Estantila visade inte mycket, hon försökte antigen vara stark för mammans skull eller så förstod hon inte vad som hände. Lillebrodern Daniel rynkade ögonbrynen och undrade vad som stod på. Det hela gick lugnt till, Janne och några vänner till familjen hjälpte till att bära väskorna in i bilen. Efter att minibussen med tonade rutor åkt stod de som varit med om avvisningen kvar en stund.

Stämningen var tryckt. Ingen sa något. Sen gick vi in i deras lägenhet. Alla möbler var kvar och leksakerna fanns kvar på golvet. Tavlor på familjen var fortfarande uppsatta. Teven var påslagen och visade något djurprogram. Klockan tickade på. En kuslig påminnelse om att livet går vidare. Trots allt. Janne hoppas att det blir bra till slut för dom.

– Det känns inte bra det här, att de tvingades hem efter tre år. Men Estantila har starka föräldrar som förstått hennes behov, så det blir kanske bra till slut, funderar han och fortsätter:

– Om de inte får komma tillbaka börjar de kanske kämpa för bättre villkor för döva barn därnere.

Precis som tjejerna fortsätter Janne att ha kontakt med familjen. Han ska hjälpa till att försöka fixa arbetstillstånd här i landet åt pappa Perparim, som har jobbat här ett tag och hans arbetsgivare har sagt sig vilja anställa honom. Då kan de på sikt få uppehållstillstånd här.

Estanilas lillebror Daniel undrar oroligt vad som står på. Han stötts av Desiree Kalm och Frida Carlsson.

Familjeporträtten hängde kvar i lägenheten. Underst pappa Perparim, som fick sitta i häkte två veckor innan resten av familjen hämtades och skickades hem.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Ur Dövas Tidning nr 1 2008.

År 2005. Utvisade. Levde som gömda

Daniel och Sassan Farkondeh är två asylsökande bröder från Iran, som DT träffat några gånger (första gången år 2005.) De flydde därför att de förföljdes av militärpolisen när de försökt bilda en dövförening i hemstaden Teheran. SDR kopplades in 2005 och engagerade sig i fallet. Men inget hjälpte, de skulle utvisas tillbaka till en säker död i Iran. Då gick de under jorden.

I Iran är det ytterst farligt att gå emot regimen. Ingen opposition finns, ingen vågar skapa opinion. Det är Koranen som är lag och den som inte följer den straffas hårt. En dag kom Basiji-milisen hem till bröderna och misshandlade dem, berättade Daniel för Dövas Tidning när vi träffades första gången 2005. Deras far, som bevittnade övergreppet, blev så rädd att han fick en hjärtinfarkt och dog två dagar senare. Brodern Sassan:

– En annan gång kom de och band ögonbindlar på oss och förde oss till några rum där vi varken hade kontakt med omvärlden eller varandra. Vi fick ingen mat eller vatten. Vi satt två dagar i det här trånga, mörka rummet som var stekhet. Man visste ingenting om vad som skulle hända. Efter allt det där bestämde vi oss för att fly.

De kom hit i september 2002 och hamnade i Filipstad där de påbörjade en lång och slitsam process för att få stanna. De fick avslag på avslag, trots att de åberopade humanitära skäl på grund av sin situation i hemlandet. När de delgavs det definitiva utvisningsbeslutet 2007 och fick nej av Europadomstolen, bestämde de sig. De skulle vara kvar här i landet till varje pris. De gick under jorden och gömde sig på hemlig ort. Bröderna hade konverterat till kristendomen här i Sverige. Det betyder dödsstraff hemma i Iran.

När de gömde sig fick de sina dagsättningarna indragna av Migrationsverket. Men brödernas ombud, pastor Bengt Sjöberg, överklagade till Länsrätten och fick rätt:

Migrationsverkets beslut att överlämna ärendet till polisen och dra ner deras bidrag var fel. Om bröderna lyckas stanna kvar, gömde, i två år till – då har de varit här i sju år och får ett svenskt medborgarskap, sa pastor Sjöberg, aktiv i FARR* till DT 2007. Han menade att det inte är tryggt att leva i Iran idag:

Situationen där är värre nu. Den hårdföre presidenten Ahmadinejad tolererar inte oliktankande och konvertiter, som bröderna är.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

*FARR – Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd

Ur Dövas Tidning nr 8 2006.

Ur Dövas Tidning nr 6 2005.

År 2010.

Hallå där, Daniel Farkondeh... vad hände sen?

– Vi gömde oss i åtta månader. Det var inte roligt. Vi fick hjälp av kyrkan och frivilliga. Men nu har vi fått ID-kort och pengar av Migrationsverket igen. Vi bor i Göteborg sen tre år tillbaka och polisen låter oss vara ifred, berättar Daniel som DT pratar med via Skype. Han är glad att få återse mig och berättar att de startat en ny process. Förhoppningarna att få stanna är större nu, även om de är luttrade och vet att ett negativt besked alltid ligger närmare till hands än ett positivt.

– Vi har fått hjälp av pastor Bengt Sjöberg att få en ny advokat som är känd i Göteborgsområdet, Hans Hjalmer. Han har samlat ihop bevismaterial om hur läget är i Iran. Min mamma har skickat brev med yttranden. Så nu väntar vi på ännu ett beslut.

Det är oroligare i Iran än förut. Hur går det för era anhöriga därefter?

– Ja! Har du sett på teve?! Det är hemskt. Mycket bråk. Mamma har förföljts och blivit misshandlad. Nu flyttar hon runt jämt av rädsla för att bli mer kränkt av regimen. En bror till oss sitter fängslad och har blivit torterad. Intellectuella misshandlas och våldtas. Universitetet förstörs. Studenter sitter i fängelse utan mat och vatten i trånga utrymmen. Det fria ordet finns inte.

Hur håller ni kontakten?

– Det är svårt att nå varandra. Ibland går det att maila. Iran har blockerat mailvägarna och möjligheterna att nå omvärlden. Alla sms går inte fram heller. Det går att ringa men vi kan ju inte det. Hörande iranier som bor här vågar inte annat än att ringa och bara kolla hur läget är. Att prata politik går inte, eftersom regimen avlyssnar samtalen.

Vad gör ni om dagarna?

– Vi går i kyrkan på onsdagar. Det intressanta är prästen, hon är också en konvertit från Iran. Vi är ett gäng som konverterat som träffas. Det är kul. Sassan jobbar extra, vilket är nödvändigt för att vi ska klara oss. Vi har 1800 kronor var i månaden att leva på och hyran är på 3000 kronor. Jag själv spelar vattenpolo i elitserien och målar hemma. Vi mår bättre nu än för tre år sedan, då oroade vi oss hela tiden.

– Måla slutar jag iallafall aldrig med, oavsett hur det här går, säger han och syftar på de åtta åren han och Sassan kämpat för att få stanna i Sverige. Hur länge till kan man vänta?

TOMAS LAGERGREN

Markku Jokinen hade precis gjort en bejublad föreläsning på Musikhögskolan i Örebro den 10 mars. Han tog publiken på en resa där han bjöd på lite smått och gott om vad teckenspråket kan ge mänskligheten. DT fick ett kort samtal med Markku efteråt.

Ett ögonblick, Markku Jokinen, WFD:s president...

Det moraliska och etiska i frågor som berör funktionshindrades forskning har man diskuterat länge, bland annat nyttan av genetik och teknisk utveckling. Tekniken förfinas samtidigt som funktionshindrade och – i det här fallet döva – fått det bättre i och med att FN-konventionen ratificerats i en del länder och olika språklagar stiftats runt om i världen. Vem vinner kampen?

– Det är en mycket intressant fråga. Låt mig säga att den väg vi slagit in på, den med mänskliga rättigheter, är rätt väg, säger han och fortsätter:

– Visst behövs det språklagar och så, men det viktiga är kampen. Vi kanske vinner, men vi får aldrig för den skull sluta kämpa – annars förlorar vi allt.

• **Den engelske forskaren Paddy Ladd sa en gång att slaveriet i Amerika kunde arbetas bort först då vita och svarta kämpade för slavarna. Bör dövrörelsen göra samma sak?**

– Också en intressant fråga. Där har handikapprörelsen en viktig roll. Historiskt sett har vi alltid känt oss lite utanför där men det är viktigt att jobba med dem på bred front för att bli hörda. I fattiga länder där dövrörelsen stått ensamt är de ofta handfallna och svaga. Uganda är ett exempel som gått mycket starkt på sista tiden tack vare samarbetet med de andra i handi-

kapprörelsen, så det är viktigt att samarbeta med andra för att nå målen.

• **FN:s handikappkonvention ratificeras nu runt om i världen. Parlamentet i Ungern godkände enhälligt teckenspråket 2009, tack vare konventionen. Har du sett andra exempel på hur konventionen hjälpt döva?**

– Ungern ojoj... Där var de taktiska. De döva tog taktpinnen och ledde handikapprörelsen och hade en webbkampanj. Det vann de på.

– Konventionen har påverkat andra länder också, det händer saker runtom i världen men inte lika snabbt som i Ungern. Handikapprörelserna måste bevaka processen ordentligt. I Finland har man inte ratificerat konventionen ännu. Det har ni svenskar. Vi har teckenspråket skrivet i grundlagen, men ni har en språklag, vi har inte det... Så vi alla har saker som vi måste bevaka och jobba vidare med. En konvention är ett verktyg, men vi måste jobba och se till att den följs på alla nivåer.

• **Ni har arbetat med särskilt fokus på mänskliga rättigheter de senaste åren. Vad**

är ert nästa steg?

– Vi har nu ett projekt i Västafrika där vi jobbar med mänskliga rättigheter och organisationsutveckling och få dem att med stöd av konventionen sprida kunskap i regionen. Det är ett treårigt projekt där det är två år kvar. Ett mycket spännande projekt!

• **Du har ett år kvar av ditt mandat. Vill du fortsätta som president?**

Markku ler och funderar ett slag och säger litet kryptiskt:

– Jag kan inte säga något i nuläget, så inga kommentarer, ler han men tillägger: kan bara säga att det krävs en mycket bra styrelse för nästa period för det kommer att krävas mycket arbete med att bland annat följa upp arbetet med konventionen och titta på jämlikhet mellan män och kvinnor. Och vi måste ge pengar till fattiga länder så att de kan vara med och inte bara låta rika länder representera WFD:s styrelse.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

FOTNOT: Markku Jokkinens föreläsning kan ses på svt.se/teckentorget

Tal och tecken i samma hjärndel

■ Språk skapas i samma del av hjärnan, oavsett om personen i fråga talar eller använder teckenspråk, visar en ny undersökning från San Diego State University. Både det ena hjärncentrat, Broca, som sägs vara relaterat till talproduktion, och det andra, Wernicke, som är associerat med talförståelse, har länge blivit ihopkopplade med verbal kommunikation. Men nu har forskare funnit att de två hjärnområdena, utöver tal, också används till visuell kommunikation. Längre misstänkte man att döva som använde teckenspråk använde andra hjärndelar som låg nära syncentrumet för att skapa språk, skriver MSNBC News. Upptäckten gjordes efter tester hos både döva och hörande.

Regeringen bröt mot språklagen

■ Nu finns ett tydligt exempel på vad den nya språklagen, som teckenspråk är en del av, kan ge för konsekvenser. Regeringen har fått en bakläxa av Justitieombudsmannen (JO), för sina mailadresser på engelska, som t.ex@enterprise.ministry.se för näringsdepartementet och @culture.ministry.se för kulturdepartementet. JO anser att anglosaxiska adresser istället för svenska rimmar illa med det särskilda språkvårdsansvar som staten ställer på myndigheter. Vidare ska svenska enligt lagen vara huvudspråk i alla samhällsområden. Därför står regeringskansliets adresser i strid med språklagen, skriver Svenska Dagbladet. Regeringen lovar att adresser på svenska ska införas och fungera parallellt med de engelska.

5 FRÅGOR...

David Lega är Kristdemokraternas toppnamn på Göteborgs riksdagslista. Han är känd för att ha tagit 14 världsrekord under sin handikappidrottskarriär som simmare fram till 2000. I höst hoppas han att hans eventuella nya levnadsbana som ledamot i Sveriges högsta beslutande organ bidrar till att färre funktionshindrade ställs utanför.

David knackar på riksdagsdörren

1 Hur känns det att stå överst på riksdagslistan?

– Jag är hedrad och stolt. Jag har ju arbetat för ett bättre samhälle som föreläsare och inom idrotten i många år. Det vore spännande att få möjlighet att påverka mer långsiktigt i riksdagen.

2 Du är inte kristen. Varför väljer du ändå att kandidera för Kristdemokraterna?

– Kristdemokratin står för den värdegrund och de principer som jag alltid har levt efter och trott på utan att vara kristen. Tyvärr är det fortfarande många som tror att man måste vara kristen för att vara med i partiet. Det är helt felaktigt. Jag är långt ifrån ensam om att ha en annan bakgrund i partiet. Jag tror på människors unika och okränkbara värde, och på ofullkomlighetstanken, att ingen människa är perfekt. Det är vad kristdemokrati är för mig!

3 En av de frågor som du vill driva är tillgänglighet och assistans för funktionshindrade. Tillgänglighet är ju en kostnadsfråga. Hur ska du lyckas med att göra Sverige mer tillgängligt utan att det blir för dyrt?

– Jag tror att vi måste titta på kostnader på ett modernare sätt. Ju mer tillgängligt Sverige blir, desto fler människor kommer ifrån ett utanförskap och kan faktiskt bidra till samhället som alla andra, fast utifrån sina egna möjligheter. Jag tror att tillgänglighet inte bara innebär ökad livskvalitet, utan också en långsiktig investering.

4 Hur ska du kampanja den kommande tiden?

– Vi håller precis på och lägger upp en strategi för de kommande månaderna, så det är inte riktigt spikat ännu. Titta in på min hemsida, davidlega.com, eller Facebookgrupp, David till Sveriges riksdag, så får ni se mer!

5 Slutligen, om man ska lita på de senaste opinionsmätningarna, ser ditt parti ut att ligga färgligt nära riksdagsspärren. Hur stor tror du att chansen är att ditt parti blir kvar i riksdagen?

– Jag är helt övertygad om att vi sitter i riksdagen nästa år också. Nu ska vi tillsammans förmedla vad vi vill göra till väljarna, och det kommer vi absolut att klara av!

NICLAS MARTINSSON

Namn: David Lega

Ålder: 36

Bor: Göteborg

Familj: Flickvännen Malin

Gör: Kandiderar till Riksdagen i valet år 2010

Om teckenspråket:

Jag kan bara lite. Mina vänner på Svenska Dövidrottsförbundet försöker lära mig, men mina förlamade armar ställer till det, säger han och ler.

... till David Lega

Hallå där...

... Andreas Brehmarr, djurskötare vid Skansen-akvariet

• Nu har ni en specialutställning om spindlar som pågår över sommaren. Spindlarna är döva. Hur märks det?

– Det är svårt att se det på en spindel då den har andra välutvecklade sinnen. Bland annat har den små hår över hela kroppen som är förbundna med "nervändar", vilket gör att de små håren fångar upp minsta vibration, till exempel när någon pratar eller går. Mycket användbart för en spindel i exempelvis en jakt-situation där det är becksvalt ute.

• Varför är spindlarna döva? Det vill säga, har dövheten någon funktion?

– Jag vet inte. Möjligen finns det forskat på varför evolutionen har sett till att spindlarna är döva. Men antagligen har väl dövheten bidragit till att de utvecklat sina andra sinnen mer, som dess-

utom kanske är mer användbara för dem än vad hörseln är.

• Varför behövs spindlar i naturen?

– Spindlar behövs bland annat för att hålla nere skadedjursantalet (insekter) som annars skulle ha bidragit starkt till att exempelvis skördar och växter snabbt försvinner eller äts upp.

– Ni är välkomna att besöka oss. Här kan man främst se stora spindlar, så kallade fågelspindlar, men även giftiga skorpioner och den beryktade svarta änkan, en av de giftigaste spindlar som finns.

NICLAS MARTINSSON

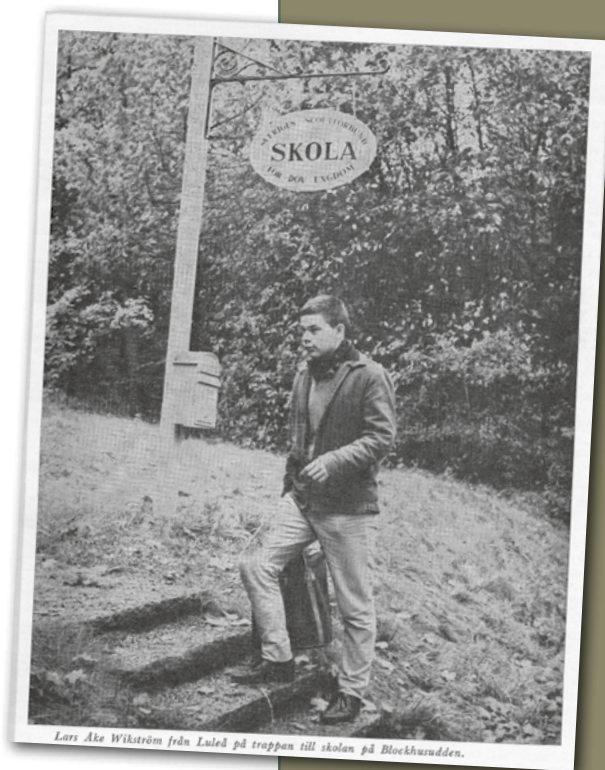
En kringresande skotte och en ung LÅW

DT kommer i varje nummer att plocka ur smått och gott under tidningens snart 120-åriga historia. Förra numret hade vi en hundra år gammal intressant notis om en döv spansk prins.

I detta nummer hoppar vi femtio år framåt i tiden, till 1960. Då hette tidningen SDR-Kontakt och hade distriktsredaktioner med kontaktpersoner i flera orter: Stockholm, Göteborg, Malmö, Borlänge och Norrfors (!). Chefredaktören Hugo Edenås satt i Borlänge och adminsterade det hela. Han var tidningens chefredaktör i tjugo år mellan åren 1949-1969.

Precis som förra gången hittade vi smått och gott. Bland annat en underbar berättelse om en kringresande skotte, James Duthie och en bild på en ung LÅW. Varsågoda!

TOMAS LAGERGREN

Lars Åke Wikström från Luleå på trappan till skolan på Blockhusudden.

Första sidan nr 10-1960:

En mycket talande bild på en ung LÅW – han är sjutton år och tar ett steg framåt på trappan till Blockhusudden, där döva första gången fick möjlighet till högre teoretiska studier. Föga anade han vad som skulle komma. Många som gått på Blockhusudden där blev sen profiler i Dövsverige. LÅW själv blev en världsprofil. Han blev kursetta i fonetik (!) och teckenspråklärare på Stockholms Universitet. Han blev en av de ledande i Deaf power-rörelsen på 70-talet. Han var också förbundsordförande för SDR i sjutton år. Förbundets internationella pris har döpts efter honom och heter nu: Lars-Åke Wikström International Award. En legend i dövkretsar.

MÄRKLIG SKOTTE PÅ LANGFARD LÄRDE SVENSKA MED DOVAS TECKEN

Märta och Sigurd Marklund i Gullänget fick besök av en kär vän och mycket ovanlig turist. 39-åriga f. d. skofabriksarbetaren James Duthie från Cairnbulg i Scotland svängde upp på gården med sin scooter och gjorde ett uppehåll för att bl. a. hälsa på ÖA:s redaktion.

Det är inte första gången mr Duthie besöker Örnsköldsvik. 1951 var han också här på en av sina långturer, som han älskar att göra och som förvandlat skoarbetaren till författare och färgfilmare. Sin förra resa har han skildrat i en bok med en upplaga på 12.000 exemplar, och när han återkommer hem skall det bli en ny reseskildring.

Och nog måste James Duthie ha en hel del att berätta. Han startade från Cairnbulg den 9 juni, åkte genom Frankrike, Tyskland, Holland och Danmark till Sverige. Sedan fortsätter han till Tromsö och sedan vill han komma över till Spetsbergen innan han vänder söderut. Kosan styrs sedan till Israel.

— Israel är Guds eget land, och det är sannerligen värt att besöka, säger han. Och bakgrunden till hans intresse för det landet finner man i hans religiösa livssyn. Bibeln är med i bagaget. — Jag läser tre kapitel varje dag, berättar mr Duthie.

Men den skotske globetrottern är märklig även i ett annat avseende. Han gör sina långresor utan att besväras av det handikap han har genom att vara döv. James Duthie skaffar sig vänner i olika länder genom att brev-växla och när han kommer till dem kan han underhålla sig med utlänning-

Mr Duthie besökte även Umeå. Här tillsammans med fru Alfhild Appelquist.

ar på franska och tyska och — svenska! Den lille skotten använder de dövas tecken och han försäkrar att det går riktigt bra att klara sig även på svenska. — Men jag vill gärna lära mig mera av ert språk, säger han. — Svårt? James Duthie rycker på axlarna. — Jag vet inte. Inte svårare än andra språk, menar han.

I Sverige tycker han bäst om Lappland. — Jag vill gärna träffa lappar och filma dem, helst en "lappkung",

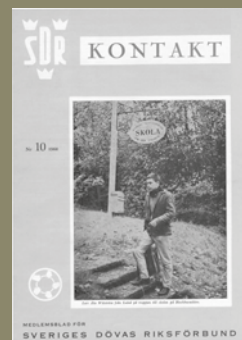
förklarar han och vet redan att han bör söka sig upp mot trakterna av Kiruna. Örnsköldsvik har han av någon anledning fäst sig vid och utsikten från Varvsberget hade han inte glömt sedan 1951. Den har han beundrat mer än en gång. Och i Gullänget trivs han. — Det är hos mina svenska vänner jag får lära mig mer svenska, säger James Duthie, som hoppas vara hemma från sin rundresa någon gång i november. — o b.

Artikel i SDR-Kontakt från 1960.

Duthie kallades "Dummy Jim" hemma i Skottland. Boken han skrev hette "I Cycled into the Arctic Circle" – jag cyklade till polarcirkeln – och ska nu bli film. Filmmakaren Matt Hulse kom över ett ex av Duthies textsamling, som hans mamma hade sparat. Han blev

så fascinerad av historien att han bestämde sig att filmatisera den. James Duthie själv dog mystiskt i en trafikolycka 1965. Han blev bara 44 år gammal.

En webbsajt har upprättats till hans minne: <http://www.dummyjim.com>

”Den gav mig livs- glädjen tillbaka”

Darren Frazier om handsken:

”En stilla söndagsmorgon i hjärtat av Portland, Oregon, klev jag ut ur mitt hem med min nya ”baby”, Nikon D200 (en kameramodell). Himlen var grå. Inte en endaste solstråle. Jag tog ett djupt andetag och gick planlöst i långsam takt. Jag levde ensam och visste inte vad jag skulle göra av mitt liv. Jag fortsatte ändå att promenera med nerböjt huvud och stirrade på den livlösa trottoaren. Längs vägen såg jag löv, fimpade cigaretter, tuggummin, plastmuggar, hundbajs, småstenar, kvistar, utrivna tidningssidor. En känsla av tomhet, sorg och förtvivlan slog mig. Ändå fortsatte jag framåt. Men plötsligt var det något som fångade min blick och jag stannade till. Jag såg en vacker röd handske. Tiden stod stilla när jag stirrade på den. Det var den längsta sekunden i mitt liv. Jag fällde en tår, men log samtidigt. Jag förstod att jag är älskad. Det var det som behövdes för att få mig på rätt spår och fortsätta älska livet. Handsken låg precis så här, ingenting är ändrat för fotots skull.”

Namn: Darren Frazier

Ålder: 39 år

Bor: Helsingfors

Familj: singel

Jobbar: med PR och som medieplanerare för Signwebb-projektet som sorterar under föreningen Finlandssvenska teckenspråkiga.

Så började jag fotografera: jag var ungefär tio år gammal när jag började. Jag lekte med mina föräldrars gamla kameror och såg det som en konst. Jag var självlärd. Och jag fick också två grundkurser, på high school och universitetet. Ju mer jag fotograferade, desto bättre blev jag. Tidigare handlade de flesta av mina bilder om natur, landskap och resande. När jag var 30, såg många av mina vänner och kollegor mina bilder och uppmuntrade mig att bli professionell fotograf. Så jag gjorde det. Jag startade företag i Oregon, Portland, 2004. När jag flyttade till Helsingfors, var jag tvungen att lägga ner det. I dag fotograferar jag dock fortfarande på frilansbasis för kunder i Finland och andra ställen. Jag vill också lägga till att jag är lycklig över min flickvän, Dawn Jani Birley, som delar samma fotopassion som jag. Vi hoppas kunna genomföra vår idé i år om att starta företag ihop och fotografera på uppdrag av andra i Finland och övriga EU-länder.

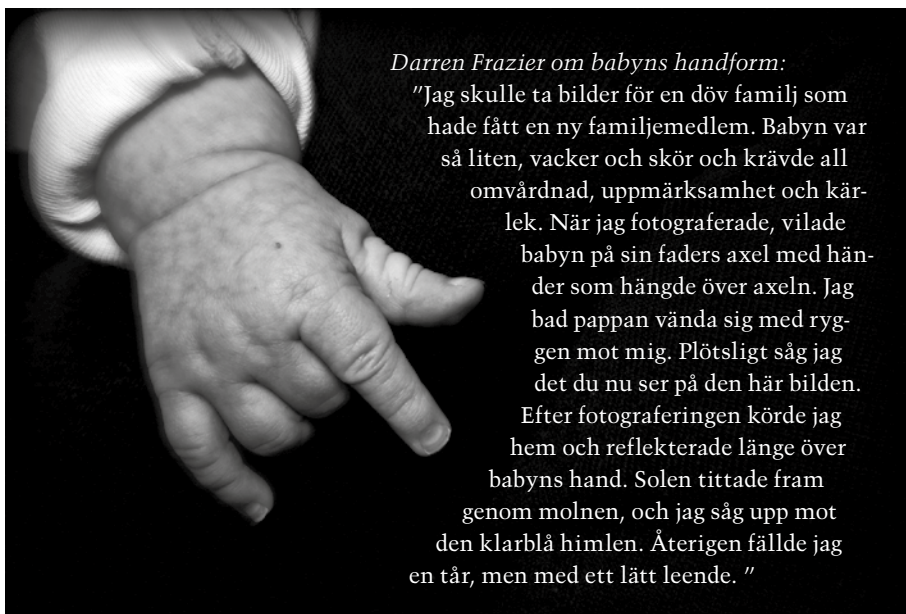
Hemsida med fotoportfolio:

<http://www.darrenfrazierphotography.com/>

Fotnot:

Handformen på bilderna betyder ”I love you” på amerikanskt teckenspråk.

”...och ännu en lektion om livet”

Darren Frazier om babyns handform:

”Jag skulle ta bilder för en döv familj som hade fått en ny familjemedlem. Babyen var så liten, vacker och skör och krävde all omvårdnad, uppmärksamhet och kärlek. När jag fotograferade, vilade babyen på sin faders axel med händer som hängde över axeln. Jag bad pappan vända sig med ryggen mot mig. Plötsligt såg jag det du nu ser på den här bilden. Efter fotograferingen körde jag hem och reflekterade länge över babyens hand. Solen tittade fram genom molnen, och jag såg upp mot den klarblå himlen. Återigen fällde jag en tår, men med ett lätt leende.”

Namn: Jenny Karlsson

Ålder: 33

Bor: Skurup

Familj: sambo, som är tecken-
språkstolk, och två underbara
söner, Anton (11) och Albert (8)

Jobbar: som teckenspråklärare
på både Hörsel- och dövenheten
i Lund och Komvux i Skurup.

Kort sagt, jag älskar mitt yrke!

Så började jag fotografera: när jag fyllde 30 år, fick jag en kamera av min sambo. Jag fotograferade mest för nöjes skull. För två år sedan började jag på allvar. Då kände jag att jag började utvecklas. Jag är mycket intresserad av att föreviga ögonblicket på bild, som för alltid fastnar på iakttagarens näthinna.

Hur ofta och vad fotograferar du: jag fotograferar alldeles för ofta – allt och möjligt. Men nu är det mindre "spontan" fotografering utan jag har mer fokus på porträttbilder. Det är väldigt roligt att fånga människan på djupet genom bild. Familje- och bröllopsfotografering utför jag också. Jag vill och hoppas kunna förmedla något till betraktaren. Om betraktaren vars tid stannar när denne tittar på min bild, då vet jag att jag har lyckats. Nu planerar jag att starta en enskild firma. Det som är väldigt glädjande är att jag får en del beställningar från folk som aldrig träffat mig. Då pratar jag om folk med superhörsel. De vet att jag är döv, men de ser inte det som något problem.

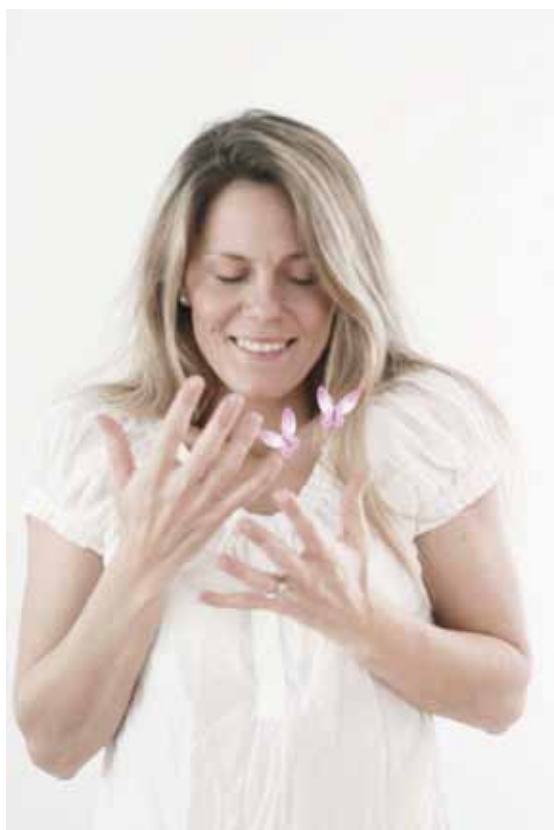
Jenny Karlsson har en blogg där hon regelbundet publicerar fotografier: jennyk.blogg.se

"Våra händer liknar fjärilarnas vingar"

Jenny Karlsson om bilden:

"När jag tänker på teckenspråket, känner jag genast en otrolig stolthet, som inte går att beskriva i ord. Ibland är det lättare att beskriva känslan genom bild. Det är genom våra händer vi kan uttrycka våra känslor, tankar och så mycket mer. Teckenspråket är vår grundstomme. Vi bär den med stolthet. Våra händer liknar fjärilarnas vingar. Fjärilens ljus är som en solstråle, som snabbt rör sig. Det är så färgstarkt, och likt en symbol för det vackra i livet. Jag skulle helt klart inte ha varit den jag nu är om jag inte var döv. Om jag inte var det, hade jag aldrig träffat min man, aldrig haft världens bästa jobb och aldrig haft många fina vänner som betyder allt för mig. Dövheten har format mig till en positiv människa."

Svettigt värre för SVT:s undertextare

Johanna Arnwald är nyutbildad skrivtolk och undertextare. Hon förbereder sig inför Rapport klockan 16. Vid den här tidpunkten brukar hon få manus och inslagsmaterial i förväg då väderpresentationen och inslagen är inspelade och redigerade i förväg och programledaren inte har någon direktsänd intervju. Så hon matar bara in textresor allt eftersom. Men så sker inte när Dövas Tidning är på besök. Programledaren har ändrat informationen i sista minuten. En färjestrejck avblåses, meddelar han. Men i texten står det att en färjestrejck hotar till påsk. Johanna har också fått fel väderpresentation. Hon blir därför tvungen att kasta de färdiga texterna och texta direkt. "Det blir alltid något knasigt med direktsändning", säger Johanna Arnwald leende. Johanna är språkitresserad och gillar att få vara med och göra TV tillgänglig.

Det här är undertextarnas arbetsredskap. Utrustningen är över 30 år gammal. För att ett ord ska spottas ut snabbare än med hjälp av ett vanligt tangentbord, krävs det att undertextaren trycker på de första konsonanterna i ordet längst till vänster, vokalerna i mitten, och de sista konstanterna till höger. Och detta samtidigt. Ett exempel: ST/Ö/RST.

På SVT Undertext arbetar inte bara undertextare utan också översättare. Malin Westfelt översätter en intervju med en amerikansk forskare om Adolf Hitlers boksamling åt litteraturprogrammet Babel. En utmaning för henne är att en del engelska uttryck inte har direkta svenska motsvarigheter. Ett exempel är att "racial hygienist" blir rashygienist fast det ordet finns inte riktigt på svenska. Alternativet "rasbiologist" passar inte så bra in, säger hon, som kan engelska, franska och ryska ("gammal", från sovjettiden). Totalt arbetar 45 personer på SVT Undertext.

Jonas Beckman läser Lilla Aktuellt-manus och gör bearbetade textversioner som ska passa i TV-rutan. Han kortar här och där. Sådana arbetsuppgifter är allmänbildande för honom då han också får ta del av själva innehållet. Han vill, med hänvisning till sin blygsamhet, inte säga om han brukar vinna Trivial Pursuit-spel. Att texta ett direktsänt program kan också innebära att han glömmer fort vad han har skrivit då han är djupt koncentrerad.

Snabbast är inte alltid bäst. Slutsatsen kommer från SVT:s undertextare som ställs allt högre krav på från regeringen. De ska texta fler svenska TV-program än tidigare.

Jonas Beckman glömmer aldrig en viss incident. Han satt i direktsändning och skulle texta ett TV-program. Och så kom en städare plötsligt och dammade hans skrivbord, helt ovetande om att han absolut inte fick bli störd. Att det kunde ske, vad sade det om hans arbetsplats? Kanske att den ser ut som vilket kontorslandskap som helst, utan omedelbar närhet till en studio. Men det är i den spartanska miljön han och hans kollegor finns och gör SVT:s svensktalande program tillgängliga för döva och hörselskadade. De ska kunna texta 500-900 tecken på en minut.

– Att vara snabbast är inte alltid bäst, säger Jonas Beckman.

En duktig undertextare ska enligt honom också kunna redigera hårt och ge goda sammanfattningar på kort tid när samtalstempot i TV är högt. Och det gäller också att inte stava alltför mycket fel. Om han är osäker på hur en persons namn lyder, brukar han lösa det genom att skriva "han" eller "hon".

– Det är en balansfråga att vara både snabb och korrekt. Jag hoppas att tittarna förlåter oss när vi gör fel, säger Jonas Beckman.

I sändningstillståndet för perioden 2010-2013, fastställt av regeringen, står det att målet ska vara att alla program på svenska i SVT textas. Magnus Rönnlid är chef för SVT Undertext. Nu håller public service-företaget på att ta fram en plan för hur målet ska klaras.

– Jag tror att vi kommer att klara alla förproducerade och återkommande direktsändningar, men kanske inte långa direktsändningar som riksdagsdebatter och sportsändningar, det krävs för stor bemanning för sådant, säger han.

En förutsättning för att målet om hundraprocentig textning ska klaras, är att ett taligenkänningsprogram tas fram. Problemet är bara att det svenska språket är för litet för att en orddatabas ska skapas, vilket kostar miljontals kronor. Ett annat problem är att kommersiella TV-bolag inte vill dela på notan.

– Vi på SVT tittar fortfarande på lösningar, säger Magnus Rönnlid, som räknar med att SVT textar mer i år än i fjol. Då var andelen textade svenska program 74 procent. En nyhet som väntar är att Nyhetstecken börjar bli textat från och med den 12 april.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Enkel fjärrkontroll till TV efterlyses

■ Personer med funktionsnedsättning är inte nöjda med de tekniska apparater som finns i hemmet. Många av dem undrar varför fjärrkontroller för olika märken måste fungera olika. Det visar en enkät som Hjälpmedelsinstitutet gjort. 341 i åldrarna 16-91 svarade. Drygt 90 procent av dem använder TV. Näst vanligast är DVD-spelare. Sedan följer i tur och ordning: stereo, video, digital TV-box och hemmabiosystem. Något bekymmersfritt bruk är det inte tal om. Svårigheter som framkommit är att sätta på boxen, byta kanal, hitta rätt inställning på TV:n när man ville titta på film, val av språk och att se texterna i menyn med mera. Döva och hörselskadade, som deltagit i undersökningen, säger att de framförallt har problem med att veta vilken fjärrkontroll de ska använda eftersom de har flera stycken. Svartpersonerna önskar sig en standardisering av fjärrkontroller. Knapparna ska vara logiskt grupperade, gärna större och glesare knappar i olika former och storlekar istället för att vara försedda med text. Flera vill också ha en och samma fjärrkontroll som kan användas till flera apparater.

Dålig kvalitet på myndigheters teckenspråksfilmer

■ Språkrådet har granskat landets kommuners, landstings och myndigheters teckenspråksinformation på webben. Deras metod var att kolla om deras respektive startside hade teckenspråk i någon av menyerna. Resultatet visade att endast 32 av 726 i den offentliga sektorn hade det, vilket motsvarade 4,4 procent. De noterade vidare att många av översättningarna var bristfälliga. Språket var inte alltid värdat, enkelt och begripligt. Användarvänligheten varierade. En tredjedel webbplatser hade inte tillräckligt bra bildkvalitet, och många teckenspråksfilmer öppnades i ett separat fönster, vilket gjorde att koppling till texten försvann. Språkrådet föreslår att teckenspråksöversättningar ska kvalitetssäkras genom auktorisation och kontroll.

ANNONSER

Strömbäcks folkhögskola
söker

Teckenspråkslärare

för undervisning i teckenspråk och
dövrealia på vår 4-åriga tolkutbildning

Tillträde hösten 2010
Sista ansökningsdag 12 april

Strömbäcks folkhögskola
ligger vackert belägen
vid havet ca 2 mil
från Umeå
Huvudmän är
Svenska kyrkan & EFS

Mer information på
www.strombacksfolkhogskola.se

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Ishall rasade i Örebro

■ Snömassorna har ställt till med mycket besvär i landet. Det har rasat på många ställen i Sverige och Örebro är inget undantag. Där rasade den ena ishallen på Trängen IP ihop natten till den 24 februari. Ingen skadades, men ishallen är totalförstörd. Föreningar tvingades ställa in sina träningar och samsas om tider. Bland de drabbade föreningarna är Örebro Dövas Ishockeyklubb, ÖDIK som spelar i Div 3.

I skrivande stund är orsaken till raset inte klarlagd, men konstruktionsfel tros ligga bakom och Örebro kommun har inlett en utredning.

Norsk tolkutbildning räddad

■ Tolkutbildningen vid Oslo-universitetet var nära att inte ta emot ytterligare studenter hösten 2010 på grund av ekonomiska skäl. Det norska dövförbundet (NDF) protesterade. Nu har universitetet ändrat sig och tar emot tolkaspiranter i fortsättningen. NDF ansåg att beslutet var glädjande och visade att ledningen lyssnade på politiker, yrkesverksamma, studenter och organisationer. I Danmark får tolkutbildningen – den i Århus – ett extra år. Tidigare var det tal om att den skulle stänga till sommaren 2010. Under tiden tillsätts en utredning där man tar reda på vilka åtgärder som behövs kring tolkutbildningen framöver, enligt det danska dövförbundets (DDL) hemsida, deaf.dk.

Två dövskolor i Danmark slås ihop

■ Region Syddanmark överväger att fusionera de två dövskolorna, Nyborgskolen och Center for Høretab, skriver det danska dövförbundet (DDL) på sin hemsida, deaf.dk. Anledningen är allt färre elever. Skolornas respektive styrelse och anställda ska ta ett beslut i frågan i slutet av läsåret 2009/2010.

ANNONSER

Rektor till Riksgymnasiet för döva och hörselskadade på Virginska skolan

- Du har ett utmanande ledarskap och vill vara med och utveckla ett riksgymnasium för döva och hörselskadade i världsklass
- Du leder gymnasiet tillsammans med en rektor och arbetslagledare
- Du har rektorsutbildning eller annan adekvat utbildning på högskolenivå samt genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt
- Du är teckenspråkskunnig

Vi värdesätter prestigelöshet, mod, kreativitet och ett lösningsinriktat förhållningssätt

Virginska skolan är en av Örebro kommuns sju gymnasieskolor. Antalet elever är ca 1500 och medarbetare vid skolan ca 250. Skolan har både nationella program och riksgymnasium för döva och hörselskadade där eleverna finns representerade på skolans alla program samt individuella programmet. Vi är centralt belägna vid Conventum och Södra station. Du börjar 1 augusti 2010.

Varmt välkommen med din ansökan och kontakta gärna
Christina Thunberg, gymnasieenhetschef tel. 019-21 66 59

ÖREBRO

www.orebro.se

Att vara med på Facebook idag är nästan lika viktigt som det var att vara med i telefonkatalogen på sjuttio-talet. Det säger Brit Stakston som är expert på sociala medier. Dövas Tidning har tagit reda på hur digitala torg som Twitter och Youtube kan gagna döva och deras intresseorganisationer.

Sociala medier – så fungerar det

Sociala medier är numera vårt andra vardagsrum eller skyltfönster. Företag har öppnat konton i internet-samhällen som ett sätt att lära känna sina kunder, få tips om produktförbättringar, marknadsföra sig och vårda sina rykten. Telia, som försöker svara inom 24 timmar på Facebook, vill till exempel ogärna bli kallade "Felia" av missnöjda konsumenter.

Även politiker rör sig på virtuella arenor för att, om de nu lyckas med det, ha en dialog med presumtiva väljare och ta del av deras vardag. Årets valrörelse kommer definitivt att vara inspirerad av det gångna amerikanska valet. USA:s president, Barack Obama, använde olika plattformar för att värva röster och få bidrag. Små belopp, så kallad mikrofinansiering, samlades in som till sist blev större än de stora donationerna tillsammans.

Organisationer och samhällstjänster som Rädda barnen och Räddningstjänsten i Karlstadsregionen syns också på Facebook. Plus de miljontals svenskar som använder digitala torg för att dela erfarenheter och åsikter med andra och ladda upp rörliga och stilla bilder med mera.

Engagera omvärlden

Sociala medier är ett fenomen som främst blivit stort under det sena 2000-talet. Därför är långtifrån alla, både privatpersoner och organisationer, med i något av dem. Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) är en av dem.

Brit Stakston är konsult på kommunikationsbyrån JMW i Stockholm. Hon har föreläst om sociala medier i tre år. För två år sedan kom kanske endast tio deltagare, nu kan de vara flera hundra till antalet. Hon bloggar om hur sociala medier kan påverka politiken under valåret 2010 och twittrar flitigt. **Varför ska en intresseorganisation som SDR finnas med i sociala medier?**

– Det är ett kostnadseffektivt sätt att marknadsföra sig, attrahera medlemmar och engagera omvärlden för de frågor som organisationen driver. Om man jämför med att trycka dyra annonser, köpa reklamkampanjer och anlita PR-konsulter som tar betalt för att komma på sätt att nå ut, kan man här kommunicera direkt med sin målgrupp, både gamla

och nya medlemmar, och politiker och beslutsfattare, säger hon.

Olika sociala medier finns ju, men låt oss börja med Facebook. Vad kan en intresseorganisation ha för nytta av den?

– Att finnas på Facebook för en organisation i dag skulle jag säga är lika relevant som det var att finnas i telefonkatalogen på sjuttio-talet. Nästan fyra miljoner svenskar finns där. En organisation ska finnas där av respekt för att många i den potentiella målgruppen kan tycka att just Facebook är det bästa sättet att kommunicera med organisationen, säger hon.

Och vad kan en organisation tjäna på att twittra?

– Att twittra handlar om realtidskonversation. Man kan snabbt kommentera saker, ställa frågor och få tips om saker från hela världen. Och man kan också puffa för den egna bloggen och berätta om nya bloggposter. Det är ett sätt att dra trafik till den egna webbplatsen eller bloggen vid sidan.

Och på att blogga?

– Bloggen är en längre konversation. Jämfört med den är Twitter mer som ett cocktailparty där man kan kliva in och ut ur konversationen. Blogg är en strategisk plattform att sätta den egna kunskapen i relation till omvärlden, säger hon och ger följande exempel: Om en tidning har skrivit något om döva och lägger upp artikeln på nätet, kan till exempel SDR skriva om vad de tycker och tänker i sin blogg. I så fall syns bloggen direkt under artikeln, under förutsättning att bloggen är ansluten till Twingly, som gör att bloggar automatiskt länkas till tidnings-sidor, och att tidningen i fråga använder Twingly.

– Det kommer definitivt att synas för journalisten och alla andra som läser tidningsartikeln, säger Brit Stakston.

Svårt med svenska för vissa döva

Sveriges Dövas Ungdomsförbund har, till skillnad från SDR, blogg, Facebook och Twitter. Ordförande Henrik Sundqvist anser att dessa sidor borde ha kunnat användas bättre för många unga rör sig där.

– Vi satsar inte lika mycket tid som vi skulle vilja på att sköta våra sidor-

Brit Stakston, expert på sociala medier.

► ...forts. på nästa sida

Fakta om sociala medier

Sociala medier är kommunikationskanaler där användare kan få kontakt med varandra via till exempel bild, ljud eller text. Dit hör bloggar, chattprogram, sajter med videoklipp och forum med flera. Här några av de största och vanligaste:

FACEBOOK

Startad: 2004. **Vad:** Nätverksbyggande. Användarna kan kontakta varandra, lägga upp bilder, dela länkar och filmer, delta i frågesporter och mycket mer. En av världens största sajter med över 400 miljoner aktiva användare. Ca 70 procent finns utanför USA. **Trivia:** De som surfar på Facebook med sin mobiltelefon är dubbelt så aktiva som de som bara loggar in från datorn.

TWITTER

Startad: 2006. **Vad:** Korta meddelanden, s.k. tweets, som får vara högst 140 tecken. Lika långa som SMS. **Styrka:** Snabbhet, koncisitet och god översikt. En del tidningssajter har rullande tweets i olika frågor.

YOUTUBE

Startad: 2005. **Vad:** sprida och ta del av rörliga bilder. **Nyhet:** automatiserad textning börjar bli allt vanligare (läs mer på sid. 23).

WIKIPEDIA

Startad: 2001. **Vad:** uppslagsverk som skapas och redigeras av användarna. **Varning:** Ta på dig källkritiska glasögon när du tar del av Wikipedia. **Styrka:** Många olika språk, däribland svenska. Ofta bra länksamlingar och en oumbärlig startpunkt för research.

KÄLLA: FACEBOOK OCH NATIONALENCYKLOPEDIN

►...forts. från föreg. sida

– Vi har mycket att göra och måste prioritera vårt intressepolitiska arbete och vår lägerverksamhet. Dessutom har flera av oss andra sysslor vid sidan av SDU, säger han.

Sociala medier-experten Brit Stakston tycker att tidbrist är en dålig bortförklaring. Man har enligt henne tid för det som är relevant. Kommentar?

– Ja, tid finns alltid. Det gäller att prioritera rätt.

Vad tycker du om att det är mest SDU-folk som skriver kommentarer, inte vanliga medlemmar?

– Ja, det är synd. Tanken med bloggen, Facebook och Twitter är ju att våra medlemmar ska få chans att säga vad de tycker och påverka. Vi ska fortsätta försöka få dem att höra av sig.

Det är inte alla döva som kan skriva korrekt svenska. Om döva uppmantras av intresseorganisationer som SDR och SDU att visa engagemang i sociala medier, kan det skada bilden av SDR, SDU och döva i allmänhet om hörande tänker "Va, döva kan inte skriva"?

– Det är viktigt att alla ska ha samma chans att säga vad de tycker. Vi måste respektera att alla har olika möjligheter att uttrycka sig så det gäller att man vågar, och om det är möjligt så fråga andra om hjälp. Det som är viktigast är att budskapet kommer fram, inte hur korrekt man formulerar sig, säger Henrik Sundqvist.

Måste få växa fram

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är en annan organisation som syns i sociala medier. På Facebook har de sex grupper. Den ena har samma namn som organisationen. De fem andra är "Alla ska ha råd att höra" (protest mot nedskärningen av hörselvården i Region Skåne), "Befria samtalet" (en kampanj för en bättre ljudmiljö), och CI, Menière och Tinnitus. "Befria samtalet" har dessutom en webbsida. Där kan besökare engagera sig och sätta betyg på ljudmiljön i caféer och restauranger. Också det är en form av socialt medium. Det har dock, vid DT:s pressläggning, inte blivit många betygsomdomen i form av utropstecken.

HRF:s informationschef, Ingvald Falkenhaus, har noterat att diskussionsvägarna inte alltid går lika höga i olika grupper.

– Ofta går man med bara för att visa sitt ställningstagande. Är man rätt överens, blir det inte lika många inlägg, vad det verkar, säger hon och berättar att HRF:s medlemmar har en ganska hög medelålder och därför kanske inte är så hemma på Facebook. HRF har dock ambitionen att fortsätta prova sig fram och vara närvarande där hörselskadade finns. "Befria samtalet" har gett HRF enormt fint gensvar, enligt Ingvald Falkenhaus. Det skedde dock framförallt via mail, inte via inlägg på webben.

– Folk tycks föredra direktkontakt. Vi skulle förstås gärna se en ökad aktivitetsnivå, men sådant kan inte "centralstyras" utan måste komma underifrån, från gräsrotterna. Vi tror att det är en process. Det måste få växa fram över tid, säger hon.

Fascinerade av teckenspråket

SDR:s förbundssekreterare, Helena Fremnell Ståhl, är inne på samma bana när det gäller direkta kontakter. Hennes erfarenhet är att hörande, som aldrig träffat döva, blir fascinerade av teckenspråket och dövulturen i direkta samtal.

Att åstadkomma samma sak genom skrivna budskap på webben eller i informationsmaterial är enligt henne mycket svårare.

Samtidigt tror Helena Fremnell Ståhl att sociala medier kan ge positiva effekter.

– Om allt fler Facebook-användare till exempel blir fans av sidan "Svenskt teckenspråk – jämställt med de nationella minoritetsspråken", kan det spridas ringar på vattnet och leda till att SDR får fler nya medlemmar och därmed blir starkare och lättare kan fortsätta sitt påverkansarbete för bättre levnadsvillkor för teckenspråkiga, säger hon.

Just nu finns dock ingen tidsplan för när SDR börjar synas i sociala medier. Anledningen är att SDR är hårt bantat och inte har tillräckliga resurser för att ha en tvåspråkig kommunikation – svenska och teckenspråk – även i sociala medier för att nå ut till alla och ha dialog med dem. Men viljan finns.

– Jag tror att SDR förr eller senare kommer att finnas med i sociala medier, säger Helena Fremnell Ståhl.

NICLAS MARTINSSON

Så här tecknar man Facebook

Dövas Tidning har frågat Språkrådet om hur man tecknar olika sociala medier. Det visar sig att man allra vanligast bokstaverar, till exempel blogg och Twitter.

För Facebook finns dock två olika tecken:

- 1) Man bokstaverar F-B.
- 2) Utsträckt hand. Du ska röra den mot kinden så att det blir en teckenkombination av ansikte och bok (se nedan).

Tack till Sebastian Embacher och Tommy Lyxell vid Språkrådet för bilderna!

SDU:s Ung informatörkurs

Under tre helger har Ung informatörkurser genomförts på Västanviks folkhögskola. Kursen har handlat om att vara informatör, historia, mänskliga rättigheter, m.m. Läs gärna om Ung-informatörkurserna på SDU:s blogg: www.s-d-u.se/blogg/

DNUR på Island

Julia Kankkonen och Henrik Sundqvist var på DNUR möte på Island under helgen 11-14 februari. Fredagen före hade vi vår DNUR möte. Vi tog upp bl.a om hur vi ska genomföra våra mål med att bygga upp ny hemsida. Under möten öppnade vi en ny kanal, som ni kan bli fans av genom att logga in på facebook. Skriv "DNUR" som sökord.

Vi planerar att ordna ett ungdomsseminarium år 2011. Mer detaljer om seminariet kommer att diskuteras vid nästa möte i höst. Och till vår glädje kommer Finland att ta över efter Sverig att leda DNURs möten efter Nordiska Kulturfestivalen. Finland ska fungera som ordförande de fyra kommande åren.

Vi önskar Finland all lycka till! Läs gärna på SDU:s blogg: www.s-d-u.se/blogg/

SDU förbundsstämma

Under helgen 23-25 april kommer SDU bl. a. att behandla verksamhetsberättelse, styrelseval med några nya namn på styrelsekandidater och propositioner i Frostavallen, Höör.

Valberedningens namnförslag till SDUs förbundsstyrelse 2010/2011

Förbundsordförande för ett år: Henrik Sundqvist (omval)

Ledamöter: Jenny Nilsson, Jerry Harrysson, Julia Kankkonen, Robert Näsman, Florian Tirnovan och Nicholas Winberg

Mer information om förbundsstämman finns på vår hemsida: www.s-d-u.se

Sommarläger

Kom och upplev ditt sommaräventyr på en av våra spännande lägerplatser! Mer information på SDU:s hemsida: www.s-d-u.se

Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist

E-post:
kristofer.carlsson@sdrf.se

SMS/3G:
0763-103 443

Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist

Nytt från SDU:s anslutna ungdomsklubbar:

Nytt från SDUR

SDUR meddelar att vi kommer att ha ett aktivt kulturår i år! Vi arrangerar bland annat Open Sign i oktober, Stadskampen för ungdomsklubbar i september och deltar aktivt i Nordiska Kulturfestivalen i juli! I år har vi även intresseanmält oss till UNG08 festivalen! Mer information kommer från oss genom FC, UNG-sidorna och våran hemsida www.sdur.se Håll koll!

SDUR meddelar att ungdomskonsulenten Mona Riis är på föräldraledighet from 1 april och ett vikariat tillsätts! Välkommen Sven-Emil Karmgård som vikarierande ungdomskonsulent!

Ni kan nå SDUR på samma sätt som förut, e-post adress sdur@sdur.se!

SDUR har lanserat NY hemsida!

Kolla gärna vår nya hemsida inkl. blogg på www.sdur.se!

För att hemsidan skall vara fullt tillgänglig för alla, så vore vi glada för synpunkter för förbättringar och även förslag på innehåll. Hemsidan är till för er medlemmar, så kom med åsikter!

ÖDU: Sommartoppen är tillbaka

ÖDU (Örebro Dövas Ungdomsklubb) ska bedriva dagkollot Sommartoppen till sommaren.

Sommartoppen 2010 kommer att äga rum vecka 24, alltså mellan den 14 och 19 juni från måndagen till lördagen i Örebro. Dagkollot kommer att vara fullt av aktiviteter, mellan klockan 08.00 på morgonen till 18.00 på kvällen. Sista dagen kommer vi att ha övernattning med fredagsmys och allting som hör till.

Max antal deltagare: 15 personer i åldrarna mellan 7 och 12 år.
Deltagaravgift: 1200 kronor för medlemmar och 1500 kronor för icke medlemmar.

Sommartoppen är öppen för alla som kan teckenspråk. Hörselgrad spelar därför ingen roll, bara kommunikationen sker på teckenspråk.

Vi söker även ledare till dagkollot. Ni ska vara över 18 år gamla och gärna ha körkort. Vi kommer att ha obligatorisk hjärt- och lungräddning för alla som ska jobba på lägret.

Anmälningsskylt för både ledare och deltagare finns på <http://odu.nu>, First Class och Facebook.

Ni är även välkomna att kontakta Malin Hidborn för mer information/ anmälning/ansökningsblankett.

E-post: malinhidborn@hotmail.com

SMS: 0735 322 533 SMS och videosamtal,

Hemsida: <http://odu.nu>

Sista ansökningsdag för ledare: 15 april 2010

Sista ansökningsdag för deltagare: 30 april 2010

Väl mött!

ÖDU STYRELSEN VIA MALIN HIDBORN

Automatisk taligenkänning på Youtube

■ Nu inför Youtube något som är banbrytande: automatisk taligenkänning som sedan omvandlas till text. Den bygger på lånade algoritmer från Googles röstsökning, än så länge endast från repliker på engelska. Men sedan kan de textsättas till upp till 50 olika språk. Resultatet är dock inte perfekt eftersom det är maskin-genererat, skriver PC World.

Enligt tidningen ger textningen en god idé för vad det handlar om, men det kan ändå bli väldigt fel. En fördel är att den som äger videoinlägget kan ladda ner de automatiska texterna, redigera dem och sedan ladda upp en korrekt version. Tidningen har testat tekniken.

Här är ett exempel från Apples Steve Jobs som presenterade en ny apparat, Ipad. Han skulle säga "Du kan ändra bakgrundsbilden...", men blev översatt till "Du kan inte ändra bakgrundsbilden". I övrigt var översättningen ganska exakt. Enligt Youtube gäller följande: Det måste också vara klara uttal. Bakgrunds-ljud eller dämpade röster kan inte översättas.

Hela Youtube är inte textat i dagsläget. Men Youtube arbetar på att autotexta fler inlägg och från andra språk än engelska. Den som leder projektet automatisk textning är faktiskt döv. Han heter Ken Harrenstien och är ingenjör hos Google, som äger Youtube. Om du vill ha text, ska du klicka på pil-symbolen i menyn längst till höger i videorutan. Sedan klickar du på text-symbolen (som ser ut som en skärm med textresor) och väljer "transkribera ljud", och "översättning" om du vill ha text på svenska.

Videosamtal genom TV

■ Platta TV-apparater som kan kopplas till internet har funnits sedan förra våren. Nu kommer nästa generation med fler funktioner. En av dem är att man kan ringa videosamtal via Skype till internetanslutna datorer, mobiler eller fastnät var som helst i världen, skriver Aftonbladet. Märket är Panasonic.

Andra möjligheter som finns är Twitter och Youtube med flera. Någon vanlig webbläsare finns dock inte ännu. Skälet är att de flesta webbsidor inte är anpassade för att se på flera meters avstånd. Den som vill ringa videosamtal behöver köpa en liten sats med videokamera och fyra mikrofoner som sätts fast på TV:ns ovansida. Och med en särskild Skype-programvara till TV:n fungerar både röst- och videosamtal, och det är bara att slå numret med fjärrkontrollen.

Protest mot ny lärarutbildning

■ Tio handikapporganisationer protesterar mot den nya föreslagna lärarutbildningen. De förkastar i en debattartikel i Göteborgs-Posten regeringens proposition "Bäst i klassen" och är bestörta över att riksdagen är på väg att rösta igenom den. Anledningen är att propositionen inte har någon satsning på att utbilda blivande lärare om funktionsnedsättningar.

Enligt organisationerna får det parollen "En skola för alla" att blekna. De hänvisar till Skolinspektionens rapport som visar att skolorna måste förbättra kompetensen om funktionsnedsättningarnas påverkan på inlärning.

Några av de undertecknade organisationerna är Sveriges Dövas Ungdoms-förbund, Unga Hörselskadade och Förbundet Sveriges Dövblinda.

ANNONSER

Studie- och yrkesvägledare till
Riksgymnasiet för döva och
hörselskadade på Virginska skolan

Vikariatet ht 2010

Varmt välkommen med din ansökan och kontakta gärna
Christina Thunberg, gymnasieenhetschef tel. 019-21 66 59

www.orebro.se

Deaftubiana

Dövas Tidning har plockat fyra pärlor från Youtube – alla med döv- eller teckenspråksanknytning. Skriv sökorden så kommer ni direkt till filmsnuttarna.

Lyckliga elever vid dövskolan i kaliforniska Fremont tackar Youtube för att företaget börjat texta allt fler videoklipp.

Sökord: [youtube captioning fremont](#)

Den berömda dövblinda Helen Keller visar här att hon kan förstå (?) vad som sägs genom att känna på munrörelserna.

Sökord: [helen keller anne sullivan 1928](#)

David Lega gör sitt sista tävlingsår som elitsimmare, här vid Paralympics i Sydney år 2000. En beundransvärd insats.

Sökord: [david lega paralympics sydney](#)

Den smarta mobiltelefonen, Iphone, och Ipod, får allt fler nya applikationer. En av dem är att döva amerikaner kan använda förmedlingscentralen via applikationen, dock endast som textad chatt. Företaget Purple visar hur man gör på Youtube.

Sökord: [ip-relay your way](#)

Tips på klipp? Skicka till: dovas.tidning@sdrf.se. (Märk "DEAFTUBIANA" i ämnesraden i mailet)

Tvåspråkighet och måluppfyllelse i ett historiskt perspektiv

Utdrag ur föredrag vid Manillaskolans 200-årsjubileum den 29 maj 2009. Del II av II.

Av Kristina Svartholm

Kristina Svartholm, professor i svenska som andraspråk för döva, Stockholms universitet.

Kännetecknande för 1950- och 60-talen var framför allt hörselträning av döva förskolebarn. Erik Wedenberg, som var tandläkare och själv hade en döv son, beskrev i en avhandling hörselträning av 36 döva barn. Det gick ut på att man skulle tala i barnets öra – barnet skulle alltså inte få något visuellt stöd från läppavläsning för att kunna uppfatta budskapet (precis som tanken är bakom den Audio Visual Therapy som används idag för barn med CI). De ord och ljud som tränades skulle i första hand anpassas till barnets hörselkurva, inte till dess kommunikativa behov. Man skulle också byta namn på barnet om hörselkurvan inte stämde med det namn som barnet fått.

Teckenspråk skulle undvikas eftersom man ansåg att det skulle undanrycka motivationen, viljan att lära sig tala.

Under årens lopp har jag träffat många föräldrar som har tillrättats att träna sina barn enligt Wedenbergs metod – och jag har också träffat många döva som har blivit hörseltränade på det här sättet. Många av de här föräldrarna har uttryckt både förtvivlan och bitterhet: de ångrar att de lyssnade på råden de fick – nu saknar de ett gemensamt språk med sina vuxna barn, och i många fall har de ringa eller ingen kontakt med dem. I flera fall har barnen tagit avstånd från dem i vuxen ålder, eftersom de har känt att de inte blivit accepterade av sina föräldrar som de döva barn de var.

Detta handlar om mänskliga tragedier, inom familjer – tragedier som inte får upprepas.

Jag vill helt kort lägga till att jag ännu aldrig har träffat någon, vare sig föräldrar eller någon annan, som har sagt att de ångrar att de lärt sig teckenspråk.

Resultaten av undervisningen från den här tiden är nedslående. Det går inte minst att utläsa ur den debatt som tog fart under 1970-talet kring vikten av teckenspråk. Viktiga namn från den här tiden tillhör mestadels hörande forskare: den norske psykiatrikern Terje Basilier, Kerstin Nordén, psykolog, Göte Hansson, döv lärare och föreståndare för döv lärarseminariet vid Manilla, senare professor i psykologi, m.fl. Företrädare för organisationerna kom att bli drivande: jag vill särskilt nämna Lars Kruth från SDR och Bo Carlsson från DHB. Senare kom också språkforskare in i bilden – Brita Bergman, Inger Ahlgren, även Lars-Åke Wikström m.fl. Tiden var mogen för att acceptera teckenspråket och att införa tvåspråkigheten i specialskolan.

Från denna tredje period i Manillas historia vill jag lyfta fram några saker som jag tycker är särskilt viktiga. Under 1980-talet prövade vi oss fram till modellen för tvåspråkig undervisning. Det skedde i nära samverkan mellan oss forskare, lärare – jag vill särskilt nämna Harriet Björneheim, en central person i denna process – och, inte att förglömma, eleverna själva. I början av 1980-talet startade vi också kurser i teckenspråk och svenska för döva vid Stockholms universitet. Kurser av det här slaget, som vände sig till

döva och där undervisningen gavs på teckenspråk, var vi länge ensamma om i Europa.

Efter hand började döva allt mer efterfråga andra utbildningar. Hösten 2004 hade Enheten för teckenspråkstolkning vid Stockholms universitet tolkuppdrag i sammanlagt 27 olika akademiska ämnen inom Stockholmsområdet.

Idag finns det akademiskt utbildade döva inom en rad olika områden. Det finns döva språkforskare, både sådana som är färdiga med sin doktorsexamen och sådana som är på väg att bli det, det finns åtminstone en döv jurist doktor, det finns en döv tandläkare, det finns döva psykologer, det finns en döv doktorand på KTH, det finns en döv socionom, det finns döva doktorander i specialpedagogik – osv, osv. På Manillaskolan, liksom i andra skolor runt om i landet, finns också döva lärare, utbildade för att tjänstgöra på olika nivåer i skolväsendet.

Jag vill påstå att möjligheterna och mångfalden i utbildningar och yrkesval är en direkt följd av att teckenspråket erkändes, liksom av att den tvåspråkiga undervisningen infördes.

Låt mig till sist säga något om måluppfyllelsen under den här tiden i övrigt, inte bara så som den kan utläsas ur vad det blivit av före detta dövskoleelever.

För att få ett perspektiv på våra svenska skolresultat måste vi ställa dem mot vad vi vet om dövundervisningen på andra håll i världen. Vi kan t.ex. jämföra med resultaten i USA, som ju ofta ses som en förebild inom dövområdet. Där når 18-åriga döva, som gått igenom 'high school', i genomsnitt en nivå i sitt läskunnande som motsvarar hörandes i 4-6 klass.

En måluppfyllelse som vår, där mer än hälften av dem som lämnar specialskolan kan läsa på en nivå som motsvarar hörande avgångselever, är mycket god i ett internationellt perspektiv. Att runt 40 % av våra specialskoleelever också får betyg i ett tredje språk, engelska, är förvånande och ibland nästan osannolikt för många utanför Sveriges gränser.

Hur står vi oss då när det gäller talet? Ja, det kan ingen svara på idag. Vi har inte heller några uppgifter om hur hörseln egentligen fungerar hos alla de barn som fått CI, särskilt inte i vardagliga kommunikationssituationer. De siffror som följer bygger på uppgifter från Gallaudet Research Institute. Under läsåret 2002/03 fann man totalt ca 40.000 döva och hörselskadade elever i amerikanska skolor. Av dem hade 2.950 elever CI. Deras lärare fick skatta hur elevernas hörsel fungerade med CI:

Fungerar normalt 4,4 %
Måttlig begränsning 33,4 %
Allvarlig begränsning 50,5 %
Ingen funktionell hörsel 11,7%

Några motsvarande siffror för svenska elever med CI har vi inte än. Jag menar att vi behöver få fram sådana uppgifter och få en bättre bild av hur det ser ut bland våra döva och hörselskadade barn idag. Då kan vi på allvar arbeta med de tre delarna av tvåspråkigheten: den auditivt baserade, talet och de visuella, som är tillgängliga för alla och som därför borde utgöra en gemensam bas för alla – skrift och teckenspråk.

►...forts. på sid 25

► Tvåspråkighet... forts. från sid 24

Allt som är bra kan göras bättre, det är sant – men vi måste stanna upp ibland och se att skolan faktiskt lyckas, inte minst i ett internationellt perspektiv.

Jag menar att vi har en dövuundervisning att vara mycket stolta över. Vi har också all anledning att vara stolta över de resultat som undervisningen har lett fram till under den tvåspråkiga perioden.

Avslutningsvis vill jag säga något om den framtida specialskolan. För en tid sedan besökte jag en klass där de flesta av eleverna hade CI, någon hade vanlig hörapparat. Den första lektionen hölls av en döv lärare på teckenspråk i ämnet svenska. Kommunikationen flöt helt fritt och samspelet mellan eleverna fungerade utmärkt.

Sedan hade gruppen matematik, med en hörande lärare. Hon började med att fråga vilket språk de ville använda den lektionen, teckenspråk eller talad svenska, och de valde tal. Två elever som egentligen inte hörde till gruppen var med ett tag i början, och därför startade man på teckenspråk. Läraren förklarade dagens matteövning, hon skrev upp ordet "längst" på tavlan, hon jämförde med tecknen för den "längsta" personen, den "längsta" pennan osv. Kommunikationen flöt bra och alla kunde följa med.

När så de båda extra eleverna blivit hämtade gick hela gruppen över till tal. Också då flöt kommunikationen bra. Läraren fyllde på med tillägg och förklaringar på teckenspråk då så behövdes. När eleverna sedan fick arbeta tillsammans, i små grupper, växlade de mellan talad svenska och teckenspråk – tal till läraren, teckenspråk sinsemellan för snabb, effektiv kommunikation då de skulle lösa problem tillsammans.

Det är precis så här jag vill se den framtida specialskolan: en tvåspråkig skola där eleverna ges möjlighet att utveckla både teckenspråk och svenska, både i tal, för dem som kan utveckla det, och i skrift. Jag vill också se de båda språken, sida vid sida, som funktionella komplement till varandra, som här, i undervisningen, men även i förberedelserna för det kommande vuxenlivet.

Och, framför allt – jag vill se det som jag såg i den här gruppen: elever som är på väg mot en fullt fungerande tvåspråkighet, som är trygga och säkra i båda sina språk, och som är trygga och säkra i och med de valmöjligheter som tvåspråkigheten ger dem, inte bara i skolan utan också i ett större och längre livsperspektiv.

Lars Kruth.

För en längre version av artikeln med referenser, se <http://www.ling.su.se/sv2d> under Publikationer.

GE DIG SJÄLV NYA MÖJLIGHETER! UPPFYLL DRÖMMEN PÅ VÄSTANVIK

Allmän kurs, Assistentutbildning, Fritidsledarutbildning, Invandrarlinje,
Teckenspråk för hörselskadade och Tolkutbildning

Roliga tillval som körkortsteori eller trädgårdsskötsel.
Teckenspråkig gemenskap! Varmt välkommen!

För anmälan och ytterligare upplysningar

Hemsida: vastanviksfhs.se

Bildtel: vastanvik.pers@sip.omnitor.se

e-post: vastanvik@sdrf.se

taltel: 0247-64130

txttel: 0247-64139

fax: 0247-10165

nytt från förbund och förening

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Äldreboende invigt i Göteborg

■ Nu har Sverige fått sitt andra teckenspråkiga äldreboende efter Lindängelunds vårdboende i Malmö. Det heter Åkerhus och ligger i Tynnered, ett närområde till centrala Göteborg. En av avdelningarna vid Åkerhus är för teckenspråkiga och har plats för tio personer. Personal kan teckenspråk och har kunskap om dövas kultur och särskilda behov. Miljön är anpassad för teckenspråkiga med öppnare ytor både inom- och utomhus. Bildtelefon och stor TV finns. Aktiviteter erbjuds. Åkerhus invigdes i mitten av mars av kommunalrådet Marina Johansson (S). Sedan tidigare har kommunen Göteborgs stad också en väl utvecklad hemtjänst för teckenspråkiga.

SDR har lämnat Deafsworld

■ Mötesplatsen Deafsworld på Internet, som SDR var med och startade för några år sedan, är en träffpunkt för döva och hörselskadade. Ett av syftena var att sajten genom annonsering skulle kunna ge SDR intäkter. Så blev det inte, det var svårare än väntat att få annonsörer att hitta dit. Det är mycket tids- och resurskrävande att administrera en sådan sajt och eftersom SDR tvingats dra ner så kraftigt på personal finns inte längre resurserna att fortsätta stå bakom DW. SDRs förbundsstyrelse har därför beslutat att SDR frånsäger sig detta åtagande. Deafsworld lever dock vidare utan SDR.

SDR behöver fler medlemmar

■ Ju fler vi är, desto mer kraft kan vi sätta bakom våra krav. Därför vill vi uppmana alla medlemmar och dövföreningar att värva nya medlemmar. Ställ frågan: Vill du bli medlem? Förvånansvärt många går med efter att ha blivit tillfrågade! Utmana varandra – vem kan värva flest? Vi återkommer under året med belöningar till de duktigaste medlemsvärvarna! Håll utkik på www.sdrf.se/sdr och i Dövas Tidning.

Månadslotten

■ SDR är en av fyra organisationer som står bakom Månadslotten, en lott man prenumererar på. Överskottet från lotteriet ger ett bra tillskott till SDRs ekonomi, och ger vinstchans varje dag till prenumeranterna. Från i år finns chanser på 3-miljonersvinster. Gå in på www.månadslotten.se och börja prenumerera du också!

Expressen.se pekar ut döva

■ Häromveckan skrev expressen.se om en döv man som räddats ur ett brinnande hus. SDR reagerade och påtalade för journalisten att det är olämpligt att nämna att det var en äldre döv man som räddades ur lågorna. Det hade räckt med en äldre man. Många äldre hör väldigt dåligt (är döva), men var det något särskilt dövt just med den här mannen? Alltså: Vad har dövheten med det hela att göra? Vi hade kunna förstå det om artikeln följts upp, t ex att det visuella brandlarmet inte fanns eller inte fungerade, dvs livsfarlig brist på tillgänglighet, eller om mannen avstått från visuellt brandlarm av kostnadsskäl eller nåt annat relevant. SDRs uppfattning är att det inte ska omnämnas i media att personer är döva om det inte är relevant för sammanhanget, vilket vi har svårt att se i detta fall.

Budget i balans

■ Budgeten för 2010 är i balans, efter ett tufft arbete under vintern av kansli och styrelse. Dessvärre har flera viktiga planer fått läggas på hyllan, bl a SDRs deltagande i politikerveckan i Almedalen. Det faktum att teckenspråksanslaget minskats med 1,4 miljoner i år, och ytterligare 1,4 miljoner nästa år – utan att SDR på något sätt kompenserats för det – gör att våra möjligheter att finnas med i viktiga sammanhang för att påverka – försvinner.

Från funktionshinder till språkperspektiv

■ Arbetet går vidare att få politikerna att börja se på det svenska teckenspråket och dess användning på samma sätt som man ser på de nationella minoritetsspråken, och inte stirra sig blinda på handikapperspektivet. Det vore en rimlig konsekvens av att det svenska teckenspråket jämställs med de fem nationella minoritetsspråken i den nya språklagen som kom 2009. Organisationsstödet till organisationer som företräder de nationella minoriteterna höjs från och med budgetåret 2010 (och är ju uppe i 70 miljoner!) SDR som företräder den teckenspråkiga minoritetsgruppen har inte fått ett öre, utan tvärtom förlorat de 2,8 miljoner vi hade. Vi förstår inte logiken.

Text till teckenspråk

■ Du som är teckenspråkig döv eller hörselskadad, har du någon kort text som du vill ha tillgänglig på teckenspråk. Det kan gälla privata brev, tidningsartiklar, recept, brev från myndigheter. Vi tar emot texter som högst motsvarar 3 A4 sidor text, per beställning. I första hand har du möjlighet att använda tjänsten 5 gånger per år. Vi behandlar din text med sekretess, när vi får texten avkodas ditt namn av samordnaren. Detta innebär att aktör och översättare aldrig får veta vem som beställt översättningen. Självklart har alla som arbetar kring översättningen tystnadsplikt. Du kan själv tala om hur du vill ha din text inspelad t.ex. DVD, USB eller som en fil som du tankar hem eller per e-post. Målet är att du skall få ditt översatta material inom 3 dagar från det vi fått din text.

Projektledare: Carina Hofman, carina.hofman@sdr.org

Skicka text till projektet under adress:

Sveriges Dövas Riksförbund

Text till teckenspråk

Förmansvägen 2

117 43 Stockholm

E-post: ttt@sdr.org

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

Frågan om sanningskommission och tvångsterilisering av döva

En kamp mot klockan

Med stort intresse läste jag en artikel i tidningen Dagens Nyheter den 15 januari i år om hur ungefär 400 barn som vistats på institutioner eller i fosterfamiljer från 1920-talet fram till 1990-talet, fick skadestånd för vanvård och övergrepp. Detta ger mig anledning att fundera över hur det gick för döva när det gällde tvångsterilisering. Fick de drabbade ersättning eller inte?

Tyskland, Österrike och några andra länder, ger döva skadestånd på livstid p.g.a. övergrepp och tvångsterilisering av Nazityskland och dess allierade.

I Tyskland har den kände döve författaren och historiker Lothar Scharf, och i Österrike Dr. Verena Krausneker forskat och intervjuat många döva och hörselskadade som utsattes för nazistiska övergrepp.

Vi måste fråga oss hur det gick i Sverige med döva och hörselskadade som utsattes för samma metod som i Nazityskland. Som bekant hade Sverige en lag om tvångsterilisering mellan 1934 och 1977, och man frågar sig hur det kunde hända i det demokratiska Sverige: Har SDR inte bevakat, uppmärksammat, reagerat e.d.?

En stor miss? Enligt dövas berättelser ägnade man mer tid inom SDR-styrelsen till maktspel istället för att bevaka politik, medan tyska REGEDE (motsvarande SDR i Sverige) försökte protestera mot tvångsterilisering men blev stoppade av nazisterna och förvandlades till NS-REGEDE, vilket lydde direkt under naziregimen.

Döva i Sverige har rätt att veta. Därför har jag översatt två böcker av Lothar Scharf till svenska. Dövföreningarna har uppmärksammat detta och bett mig hålla föredrag om "Döva i Tredje riket". Hittills har jag hållit över 20 föredrag i olika föreningar.

Det var mycket känsloladdat när döva åhörare vågade börja berätta om döva som blev tvångsteriliserade och som fortfarande lever i skymundan av skam och bitterhet. Jag kände mig innerligt arg och ledsen. Jag fick veta att det sammanlagt var 14 personer som blev tvångsteriliserade.

Ofattbart så många, tänkte jag. Säkerligen är det många fler som blivit drabbade, som jag kanske får reda på vid kommande föreläsningar.

Jag själv anser absolut att det är en kränkning från makten. Det handlar om grovt mänskligt övergrepp. Varför fortsatte Sverige att använda lagen om tvångsterilisering fram till 1977? Obegripligt!!! Tyskland låg i ruiner och aska medan FN bildades 1945 i USA och tvångsteriliseringslagar förbjöds, eftersom FN ansåg detta som brott mot mänskliga rättigheter. Det sönderbombade Tyskland måste börja om från noll. Alla nazistiska lagar slopades och nya demokratiska lagar infördes, medan Sverige fortsatte att använda denna lag

som så småningom föräldrades och slopades 1977 tack vare teckenspråket. Tack vare teckenspråk?? Jo, jag var på kurs i Leksand 1984 och sökte med ljus och lykta på biblioteket i SDR-huset och hittade till min förvåning dokument om att riksdagen måste acceptera teckenspråket som förstaspråk för döva på initiativ av rektor Ami Wikström och dövlarare Lars-Åke Wikström. Men riksdagen (rättare sagt något departement) avvaktade och ville först bilda en kommission som skulle bearbeta den föräldrade och omänskliga tvångsteriliseringslagen och stryka den från lagboken. Det var 1977 och arbetet pågick fram till 1981 då teckenspråket äntligen blev accepterat av riksdagen. Det är klart man blir upprörd och förstår hur alla döva har lidit i många år som författaren Ulla-Bell Thorin beskrivit i böckerna "Bortrövad kärlek" och "Bortrövad värde".

I Nazityskland skickade myndigheten en kallelse till döva för operation medan i Sverige övertalades eller rekommenderades t.ex. någon förälder, som hade dövt barn, av överläkare eller läkare att samtycka till steriliseringsoperation och säga till barnet att det skulle handla om blindtarmsoperation. Det var "tvångsteriliseringsoperationernas glansdagar" som härskade över nästan hela Europa på 1930- och 40-talen och som ersattes av "hörapparaternas glansdagar" under 50- och 60-talen och nu av "CI-operationernas glansdagar" som startat under 70-talet i syfte på att kunna utrota dövheten. Vad som kommer närmast, vet man inte. Så Mengele*-andan spökar fortfarande.

Ulla-Bell Thorin skrev i sin artikel i Dövas Tidning nr 5, 2009 att man ska resa sig upp och be om ursäkt för alla misstag som har gjorts. Ja det borde göras, men får drabbade döva någon ursäkt? Det tvivlar jag fortfarande på. Vi kämpar mot klockan, de drabbade blir äldre och äldre, så man bör skynda sig och intervjua dem medan de lever. Precis som Lothar och Verena gjorde. Ansvaret ligger hos Folkhälsoministeriet, som gav skadestånd till vanvårdade barn.

Därför behövs en sanningskommission som kan granska, utreda, hitta bevis och redogöra, så att alla döva inte blir vilsejälur utan ökar sitt självmedvetande och självförtroende.

Jag hoppas att läsarna reagerar och ger kommentarer. Men viktigt också är att man inom EU är skyldig att visa solidaritet för drabbade döva. Jag hoppas att några vågar träda fram och berätta vem som är/var offer för steriliseringsoperation för att kunna räkna antal osv. Självklart garanterar vi anonymitet. Skriv till SDRs sanningskommission.

HAUKE HAGEDORN

*Josef Mengele, naziläkare, också känd som Dödsängeln. Kom 1943 till Auschwitz, där han blev chefsläkare och ledde selektionen av judar till gaskamrarna. Han utförde pseudovetenskapliga experiment med fångar, däribland barn, dvärgar och tvillingar. De smärtsamma experimenten ledde ofta till döden.

Hela utflyktsgänget från Umeå Dövas Förening.

Renkörning och tennbroderier på minnesvärd utflykt till Jokkmokks marknad

■ En grupp på 11 personer från Umeå dövas förening gjorde en utflykt mitt i den kalla vintern till Jokkmokks marknad, som har funnits i över 400 år. Vi åkte med bussbolaget Lindtour och den trevlige reseledaren Lage Dahlqvist, sportkommentarer på TV 4.

Vi åkte från Umeå fredag den 5 februari och övernattade på ett hotell i Storforsen, Älvsbyn. Där blev det både bad i pool och en pubruna.

På lördagmorgonen åkte vi vidare till Jokkmokk. Där var det redan mycket folk när vi kom fram. Det fanns mycket att titta på, träslöjd, tennbroderi, smycketillverkning, matlagning och naturligtvis den traditionella renkörningen! Det fanns renskinn att köpa och även skinnmössor av ren och säl m.m. Mössorna kunde kosta upp till 3.500 kr per styck. Vi hann fika och det var trångt för alla hade mycket kläder på sig; det var 20 grader kallt ute. Samerna firade samtidigt sin nationaldag den 6 februari och vi såg många som hade sina nationaldräkter på sig. Vackra färger! Där fanns teater, sånger, uppträdande och matprovning. Man kunde gå in i en jättestor kåta som tog emot över 200 personer. Där festade ungdomar och även de hade dräkt på sig. Det intressanta var att det fanns många unga där som var medvetna om sin kultur.

Efter ha gått runt hela dagen och hunnit köpa saker att ta med hem, för vi hemåt med bussen på eftermiddagen till Umeå.

Vi var mycket nöjda med utflykten allihop!

VID PENNAN ANETTE EKBERG

TILL MINNE

En söt liten globetrotter, som älskade att resa, och uppleva nya saker... Det är så man minns Birgitta "Bibbi" Lunhart.

Hon avled strax innan hon skulle fylla 94 år. Den sista tiden bodde hon på Lindängelund, avdelning Dalen, med döva vänner omkring sig.

Jag hade förmånen att träffa Bibbi några gånger, och åka på resor tillsammans med henne. Med sitt silvervita hår, och sitt glada leende, vann hon allas hjärtan. Hon var nyfiken på allt nytt och främmande, och jag minns speciellt, när hon skulle rida på en elefant, och när hon skulle lyfta en stor tung sköldpadda, på Sri Lanka. Söt som en liten docka var hon, på nyårsfesten där. Som en ung flicka klättrade hon viggt uppför berget, för att hälsa på i ett privat hem. Hon var aldrig trött och sur.. Alltid glad och solig.. Många och långa resor gjorde hon i sitt liv, ända upp i mycket hög ålder. Bibbi blev aldrig gammal, hon förblev ung i sitt sinne.

Nu har hon gett sig av på den allra sista resan, från vilken ingen återvänder.. Hon lämnar ett stort tomrum och många vänner, efter sig..

Tack lilla Bibbi, för att jag fick lära känna dig!
Vila i frid...

RESKOMPISEN BERIT FORSBERG

Äldre döv vägras flytta till särskilt boende för döva

■ En kommun i Göteborgsområdet avböjde en äldre döv mans ansökan om att få flytta till ett teckenspråkigt äldreboende i Göteborg. Hans situation är inte bra och han behöver bättre vård.

Mannen, som är döv och teckenspråkig, drabbades av stroke och kan inte kommunicera via tal pga afasi.

Han klarar sig inte i kommunen där han bor, personalen kan inte teckenspråk. Han åker ofta till Sahlgrenska Universitetssjukhus för behandling av en fot som inte ville läka. Han har rätt att välja särskilt boende för döva på Åkerhus äldreboende.

Trygghet behöver han för afasi och kunna kommunicera med teckenspråkiga vårdare.

Anser att detta är lagbrott.

BJÖRN

DO inte till för ideella föreningar

■ Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering, för allas lika rättigheter och möjligheter.

Det gör myndigheten främst genom att se till att Diskrimineringslagen följs.

Efter flera år av trakasserier och förtryckt anmälde jag till DO i hopp om att få slut på eländet.

Ett halvår senare fick jag ett beslut. Till stor förvåning och besvikelse fick jag reda på att diskrimineringslagen inte gäller för ideella föreningar.

Det känns fruktansvärt att den lagen inte gäller på alla nivåer i samhället. Det banar för att folk tar fula vägar till makt även inom handikappsföreningar där gemenskapen på föreningen är väldigt viktig.

Ideella föreningars stadgar blir ju då värdelösa för medlemmarnas rättigheter.

Vill utföra en varning och uppmaning att se upp i ideella verksamheter.

Skärp lagen för allas rättigheter!

BJÖRN

Fr.v. Signe Jönsson, Sjöbo, Jan-Åke Ekholm, Trelleborg, Mait Fröbom, Gagnef, Margareta Göransson, Landskrona, Anita Hagberg, Munkedal, Birger Lindh, Skellefteå, Inger Danielsson, Bankeryd, Hillevi Gustavsson, Eskilstuna, Uno Wahlgren, Slite, Iréne Andersson, Kvärnum, Betty Nilsson, Kristinehamn och Viola Kustholm, Kista.

60-års konfirmationsjubileum i Örebro

■ De skolkamrater som gick ut åttonde klassen på gamla Stureskolan i Örebro 1949 träffades den 18-20 september 2009 för att fira att det var 60 år sedan vi konfirmerades i Nicolaikyran. Det märkliga är att vi har haft regelbundna återträffar vart femte år, vilket torde vara unikt. Träffarna har varit förlagda till olika platser i vårt land, en gång reste vi dock till Helsingfors.

Från början var vi 28 elever som slutade skolan, elva är nu bortgångna. Vid senaste träffen kunde tolv kamrater delta. Jubiléet i Örebro gjordes i anslutning till Dövas Dag. Det blev som vanligt ett hjärtligt återseen-

de, många glada skratt och minnesberättelser.

Vi samlades först i lokala dövföreningens lokaler, besökte gamla Stureskolan som idag är en förstadieskola, hade en minnestund på Almby kyrkogård, gjorde ett kort besök på Birgittaskolan, där Dövas Dag-aktiviteter pågick. Gemensam kamratmiddag intogs i Stora hotellets slottskällare och slutligen deltog vi i den vackert högtidliga visuella gudstjänsten i Nicolaikyran, som var fullsatt av både döva och hörande besökare.

FÖR "60-ÅRINGARNA" GM JAN-ÅKE EKHOLM

Lärarik föreläsning om Döva i Tredje riket

■ Den 7 november 2009 höll Hauke Hagedorn ett föredrag om döva i Tredje riket för Vänersborgs Teckenspråksförening. Det blev en succé. Över 50 vuxna och ungdomar kom, så det blev fullt på Hörnet. Det var en mycket intressant föredrag om hur döva hade det i Nazityskland. Även tyska döva judars situation togs upp och till sist vad som hände med det nazistiska dövförbundet och dess medlemmar. Hauke visade många bilder. Medlemmarna ställde många frågor och Hauke var verkligen kunnig och kunde svara på de flesta frågorna. Efter föredraget passade några på att köpa boken. På kvällen hölls samkväm.

AV JOHANNA OVESEN ERICSSON

TOMAS LAGERGREN

- En Quattro stagioni, tack!

När du läser det här sitter jag förmodligen på en pizzeria och firar påsken med en pizza. En Quattro stagioni, närmare bestämt. Det är ju så att vi pratar om vädret i vårt avlånga land. Våra årstider äro fyra. Vintern är en av de fyra. Och den har varit extra lång i år. Snön har legat på som ett täcke över hela landet. Hela Sverige har halkat runt, hus har rasat och tågen aldrig gått i tid. Men skidtimmarna har aldrig varit fler. Det har som alla andra årstider sina fördelar. Som de i norr säger om vintern: "Dä ä myggfritt". Det har varit härligt med snö omkring sig, men vi svenskar gnäller alltid över vädret. Inte ens sommaren kommer undan. Vi längtar alltid bort, fast vi borde inte göra det. Det är en lyx att ha fyra årstider. Om vi tänker efter.

Årstid är mat. Grytorna kommer fram under hösten, rabarberkräm är godast sommartid och på våren kommer primörerna fram och vi kan äta mer färskt. På vintern kan en varm soppa verka förlösande.

Våren står för återfödelse – då vaknar allt till liv igen efter en tids vila, den brukar infalla lagom till påsk. Lagom till påskmusten höll jag på att skriva. Påskmust är ett måste för en mustälskare som jag. Om hösten går vissa på ljusterapi. Inte jag. Jag klarar mig genom hösten tack vare en tung medicering av julmust.

Om våren smakar en semla gudomligt gott – man kan ana solen i den. Fast jag äter inte semlor två månader om året. Det har blivit löjligt det där – man ska inte kunna köpa semla direkt efter jul.

Hetsen har gått för långt. Samma sak med julbord, man är redan urlerd på julbordsmaten när julafton kommer, för i tidningarna flaggas det för julbord i annonserna redan i september.

Hursomhelst. För mig har den långa vintern kulminerat i och med att jag dricker påskmust till sillen. Och vi i min familj blandar. Ja, en halva öl och en halva must i glaset. Det är svingott. Prova gärna det ni därhemma i stugorna.

Ärligt talat – äter vi så olika över årets alla högtider? Musten kommer fram både vid jul och påsk. Sill, skinka och köttbullar är något som vi äter vid de flesta högtider. De kommer fram vid jul. Sedan återkommer de lagom till både påsk och midsommar. Revbensspjällen vid jul, är vad lammstek är för påsken. Snapsen är densamma, antingen Ålborg eller Akvatit. För att inte tala om köttbullarna. De äter vi ju hela tiden annars. Ägg då? Det enda speciella med påskägg är att vi råkar måla dem just då.

Något som är årstidsbundet är möjligheten att kunna sitta ute och äta under bar himmel. Varje svensk vill göra det. Och de flesta vill göra det till doften av grillkol. Då är det sommar på riktigt här i Sverige.

Som sagt, är våra fyra årstider en lyx. Därför ska du göra som jag i väntan på sommaren hedra de fyra årstiderna genom att kliva in på pizzerian och beställa en Quattro stagioni. Varför? Jo, Quattro stagioni råkar betyda – fyra årstider på italienska...

Glad Påsk!

TOMAS LAGERGREN

Tomas Lagergren

TUSSILAGO

VT8882

Bildtelefoni när den är som bäst

Med Visiontechs bildtelefon VT8882 kan du lika enkelt som med en vanlig telefon nå dina nära och kära med bild, ljud och text* var de än befinner sig i världen. Ingen samtalstaxa tillkommer. Allt i ett lösning som **inte** kräver en dator. Allt du behöver ha är bredbandsuppkoppling, elektricitet och en VT8882.

Total kommunikationslösning för döva och hörselskadade.

- Bra ljud och bildkvalitet
- *Textmeddelanden till andra VT8882 användare
- Uttag för varseblivning
- Godkänd av HI

Vill du veta mer om hur du ansöker om en VT8882 som ett hjälpmedel gå in på vår hemsida:

www.vt8882.se

Amiralsgatan 20 | 211 55 Malmö | Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88
Mobil/sms/3G : 0701 44 33 77 | E-mail : mail@visiontech.se

DÖVAS NORDISKA
KULTURFESTIVAL
STOCKHOLM 2010

Välkomna till Dövas Nordiska Kulturfestival i Stockholm den 28 juni-3 juli 2010.
En vecka fylld av aktiviteter för stora och små.
Festivalens tema är Teckenspråk, Tillgänglighet och Delaktighet.

Är du aktiv kulturarbetare? Brukar du måla, fotografera, spela teater eller annat och gärna skulle vilja visa upp ditt arbete? Vill du ställa upp som funktionär?
Kolla webbplatsen för information och intresseanmälan.

Inom kort kommer du på webbplatsen kunna se programmet ta form och anmäla dig som besökare till festivalen. Håll dig uppdaterad!

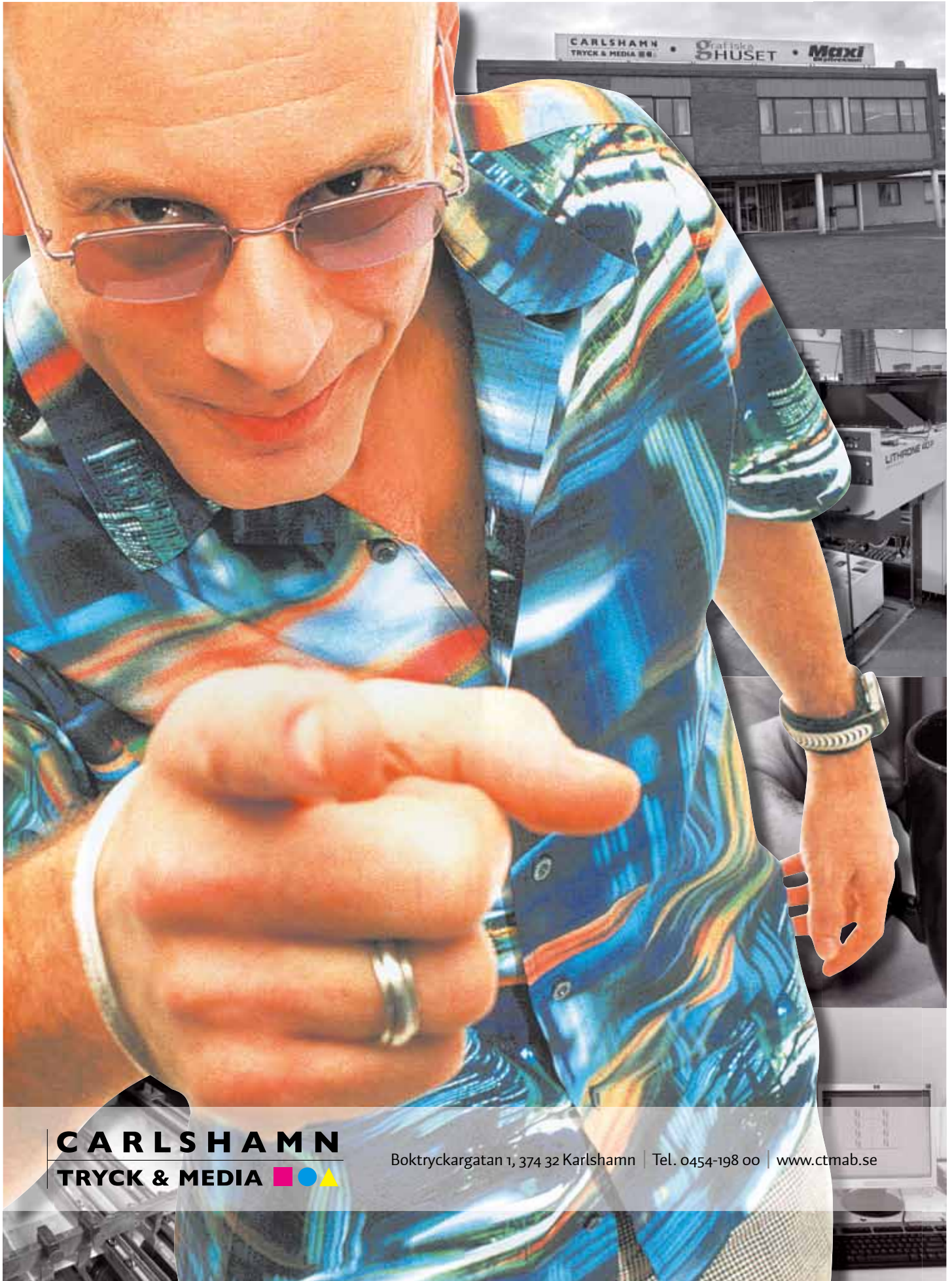
www.dovkulturfestival2010.se

Posttidning B
Avsändare
Dövas Tidning
Box 300
793 27 Leksand

20131392

CARLSHAMN
TRYCK & MEDIA ■ ● ▲

Boktryckargatan 1, 374 32 Karlshamn | Tel. 0454-198 00 | www.ctmab.se